

TREBALL FINAL DE GRAU

El paper dels mitjans de comunicació en la configuració del relat polític. El cas de l'1 d'octubre.

Grau de Comunicació

Alumne: Daniel Dalmau i Fortino

Director: Ernest Benach i Pascual

Sabadell, gener 2019

"Comment is free, but facts are sacred"

Charles Prestwich Scott

"El mundo se divide en tres categorías de personas: un muy pequeño número que produce los acontecimientos, un grupo un poco más grande que asegura su ejecución y mira como acontecen, y por fin una amplia mayoría que no sabe nunca lo que ha ocurrido en realidad"

Noam Chomsky

"Es posible que en muchas ocasiones (la prensa) no alcance el fin a decirle a la gente qué pensar, pero su éxito es asombroso en cuanto a decirle a sus lectores acerca de qué pensar."

Maxwell McCombs

"coneixereu la veritat, i la veritat us farà lliures"

Joan 8:32

"Dir la veritat en temps d'engany universal és un acte revolucionari."

George Orwell

ÍNDIX

1. Plantejament del treball	2
1.1. Introducció	2
1.2. Context històric	4
1.3. La jornada de l'1 d'octubre de 2017	6
2. Marc teòric	25
2.1. Model de propaganda de Chomsky i Herman	32
2.2. Els cinc filtres	34
2.3. Matisos i crítiques al model	38
3. Anàlisi dels mitjans de comunicació	40
3.1. Metodologia	40
3.2. Tractament informatiu del referèndum	42
3.2.1. Anàlisi comparativa de les portades	46
3.2.2. Aplicació model de propaganda	52
3.3. L'ús del llenguatge	56
4. Conclusions	58
Bibliografia	61
Webgrafia	63
Annex I	64
Annex II	66
Annex III	73

RESUM

L'objectiu d'aquest treball és extreure el relat que els mitjans de comunicació van oferir sobre el referèndum d'autodeterminació de Catalunya de l'1 d'octubre de 2017.

El model de propaganda proposat per Noam Chomsky i Edward S. Herman ens guiarà en l'estudi del funcionament propagandístic del sistema de mitjans de comunicació. S'analitzen vuit diaris, quatre de Catalunya i quatre de Madrid, i es comparen els seus relats.

PARAULES CLAU

OPINIÓ PÚBLICA, DESINFORMACIÓ, PROPAGANDA, MANUFACTURACIÓ DEL CONSENS, AGENDA-SETTING, FRAMING, NOTÍCIES FALSES.

ABSTRACT

The aim of this work is to extract the story that the media offered about the referendum on self-determination in Catalonia on October 1, 2017.

The propaganda model proposed by Noam Chomsky and Edward S. Herman will guide us in the study of the propaganda functioning of the media system. They analyze eight newspapers, four from Catalonia and four from Madrid, and their stories are compared.

KEY WORDS

PUBLIC OPINION, DISINFORMATION, PROPAGANDA, MANUFACTURING CONSENT, AGENDA-SETTING, FRAMING, FAKE NEWS.

1. PLANTEJAMENT DEL TREBALL

1.1. INTRODUCCIÓ

Temàtica

L'1 d'octubre de 2017, durant la celebració d'un referèndum d'autodeterminació a Catalunya, els mitjans de comunicació van donar diferents versions dels fets. L'objectiu que es planteja aquest treball és quin paper juguen els mitjans de comunicació en la configuració del relat polític.

La idea és treballar la manipulació de les notícies (fets) als mitjans de comunicació. Això ve expressat amb el títol "El paper dels mitjans de comunicació en la configuració del relat polític" i se circumscriu al voltant del referèndum d'autodeterminació de l'1 d'octubre de 2017 celebrat a Catalunya.

Tanmateix, a banda de la configuració del relat dels mitjans sobre l'1 d'octubre, es tractaran altres temes relacionats. Com ens informem?; Informació versus propaganda; Corretges de transmissió entre el món polític i els mitjans de comunicació; notícies falses o postveritat.

Objectius

La veracitat és el primer compromís ètic del periodista. El rigor informatiu implica publicar informacions certes i degudament contrastades. La fita que em proposo és despullar la notícia sobre els fets de l'1 d'octubre de 2017 en una mostra de mitjans de comunicació, per tal de visualitzar quina és la seva aportació i com afecta la configuració del relat polític.

D'una banda, l'objectiu principal del treball és fer una autòpsia als mitjans de comunicació (4 de Catalunya i 4 de Madrid) per extreure el relat sobre els fets de l'1 d'octubre de 2017.

D'altra banda, els objectius secundaris a tractar són: Com ens informem?; Informació versus propaganda; Corretges de transmissió entre el món polític i els mitjans de comunicació; Ús i perversió en la significació dels mots utilitzats.

Justificació

El treball sobre el relat dels mitjans de comunicació dels fets de l'1 d'octubre de 2007 té especial interès per les conseqüències derivades d'aquella jornada, tant en l'àmbit polític com mediàtic -va ser portada a la majoria dels mitjans en l'àmbit mundial- així com el fort l'impacte emocional en el poble de Catalunya.

El referèndum a Catalunya de l'1 d'octubre de 2017 marca una línia entre l'abans i el després de la percepció dels valors democràtics de la societat

espanyola. El treball pretén fer visible el que és invisible per tal d'ajudar a configurar un relat el més proper a la realitat. Així mateix, es vol mostrar la pèrdua generalitzada del rol assignat tradicionalment als mitjans de comunicació en les societats democràtiques desenvolupades.

El paper dels mitjans de comunicació és cabdal en les societats democràtiques contemporànies. El dret a la informació contribueix a la formació d'una opinió pública i fomenta el pluralisme polític i social. Els mitjans han de desenvolupar el seu rol fent un exercici correcte del dret a la informació. Els fets exposats han de ser noticiables, narrats amb veracitat i ser d'interès públic.

Estructura

El present treball s'estructura en quatre apartats. En el primer es fa el plantejament de l'estudi amb la introducció dels temes abordats, el context històric on es produeixen i la descripció de la jornada de l'1 d'octubre.

Al segon apartat es descriu el marc teòric. S'utilitza principalment el model de propaganda proposat per Noam Chomsky i Edward S. Herman al seu llibre "MANUFACTURING CONSENT. The Political Economy of Mass Media." S'exposen els cinc filtres que consta el model i també els matisos i crítiques que ha rebut.

Al tercer apartat s'exposa la metodologia d'anàlisi dels diferents mitjans de comunicació, 4 de Catalunya i 4 de Madrid, el tractament informatiu que fan i l'ús del llenguatge.

Finalment, al quart i darrer apartat s'exposen les conclusions obtingudes de l'anàlisi dels mitjans de comunicació. Els relats es despullaran amb les diferents publicacions de la notícia de les votacions del Referèndum d'Autodeterminació de Catalunya de l'1 d'octubre de 2017.

1.2. CONTEXT HISTÒRIC

L'1 d'octubre de 2017 se celebrà a Catalunya un referèndum d'autodeterminació impulsat pel Govern de la Generalitat presidit per Carles Puigdemont. Però, com s'ha arribat a aquest fet excepcional?

Antecedents

Els darrers anys se succeeixen tot un seguit de fets que desencadenen en la convocatòria del plebiscit. L'espurna que provoca tota una successió d'esdeveniments és la sentència de 2010 del Tribunal Constitucional sobre la reforma de l'Estatut de 2006. El catalanisme polític va veure esvaïdes les seves aspiracions d'augmentar l'autogovern i del reconeixement de Catalunya com a nació. Aquest va ser el detonant per a un canvi de xip del catalanisme del segle XXI que passarà a ser majoritàriament independentista. Des de 2012, hi ha una mobilització permanent per part de la ciutadania de Catalunya -plasmada en les manifestacions multitudinàries de la Diada- demanant la independència.

Les eleccions al Parlament de Catalunya de 2015, amb majoria absoluta independentista, va formar un govern presidit per Carles Puigdemont amb un full de ruta que preveia la convocatòria d'un referèndum d'autodeterminació. Així, entre juny i octubre de 2017 el Govern de la Generalitat va adoptar un conjunt de mesures encaminades a la realització del referèndum.¹

Els greuges històrics de Catalunya amb l'Estat, des de la pèrdua de les llibertats el 1714, juntament amb la manca d'inversió, el tractament fiscal, el dèficit fiscal acumulat, afegit a la crisi econòmica a partir de 2008 provoquen una desafecció de la població de Catalunya vers l'Estat. Es produeix una desconexió afectiva amb l'Estat, amb trencament definitiu durant la jornada de l'1 d'octubre de 2017. Unes setmanes abans, el 17 d'agost, hi hagué una sèrie d'atemptats terroristes a la Rambla de Barcelona i a Cambrils. La ràpida neutralització dels atacants per part dels Mossos d'Esquadra va establir un estret vincle entre el cos i la població.

Tot aquest conjunt de factors porten al fet que la major part de la ciutadania de Catalunya doni suport al dret a decidir. En aquest sentit, el Govern de la Generalitat, interpretant el sentiment majoritari del poble de Catalunya i seguint el full de ruta establert, convoca un referèndum d'autodeterminació de Catalunya per l'1 d'octubre de 2017.

---

¹ Veure annex I.

Convocatòria referèndum

Un cop convocat el referèndum, l'Estat va desplegar tots els mitjans al seu abast, en l'àmbit polític, policial i judicial, per a impedir la seva celebració. Així, el 9 de setembre la Guardia Civil escorcolla la redacció d'*El Vallenc* per col·laboració amb la convocatòria de l'1 d'octubre. El 12 de setembre el fiscal superior de Catalunya ordena al Major Trapero que els Mossos busquin urnes i material del referèndum. El 13 de setembre la Guardia Civil tanca la web www.referendum.cat i el fiscal general cita a declarar 712 alcaldes de Catalunya per haver expressat que col·laborarien l'1-O. El 15 de setembre hi ha tot un seguit de protestes per la vigilància i l'escorcoll de la Guàrdia Civil a cinc impremtes a Barcelona, Sant Feliu de Llobregat, l'Hospitalet de Llobregat i Badalona. Es confisquen 100.000 cartells de propaganda de l'1-O. El 18 de setembre Hisenda intervé les targetes de crèdit dels alts càrrecs del Govern. Així, si un conseller o un altre càrrec de l'executiu vol fer un pagament amb la targeta del Govern haurà d'acompanyar-lo d'un certificat de la Intervenció General de l'Estat.

El 19 de setembre la Guàrdia Civil requisa a l'empresa Unipost de Terrassa 45.000 notificacions destinades a les meses electorals. El 20 de setembre la Guardia Civil deté 15 persones relacionades amb el referèndum i la creació d'estructures d'estat i escorcolla vuit edificis del Govern. La ciutadania respon amb mobilitzacions massives, als domicilis dels afectats i es concentren especialment davant la seu de la Conselleria d'Economia, fins ben entrada la matinada. El mateix dia arriben 3 creuers llogats pel ministeri de l'Interior per allotjar uns 5.000 agents de la Guardia Civil i la Policia Nacional. El 21 de setembre la Generalitat activa la web per consultar els col·legis electorals. El 23 de setembre l'Estat obre el pols pel control dels Mossos. El Conseller d'Interior Joaquim Forn i el Major dels Mossos Josep Lluís Trapero es neguen a acceptar la intervenció de la policia catalana, que el govern espanyol vol aplicar mitjançant una llei de fa més de trenta anys.

Davant de la repressió duta a terme per l'Estat, el 24 de setembre l'Assemblea Nacional de Catalunya i Òmnium van repartir un milió de paperetes i van animar a enganxar cartells amb els missatges "Democràcia" i "Votem per ser lliures". El 25 de setembre la Guardia Civil bloqueja la web de l'Assemblea. El dia abans del referèndum, la Guàrdia Civil entra al Centre de Telecomunicacions i Tecnologies de la Informació amb la missió de bloquejar el cens de l'1-O.

1.3. LA JORNADA DE L'1 D'OCTUBRE DE 2017

El primer dia d'octubre, a les 09.00 de matí, tal com havia anunciat el Govern de la Generalitat, es van obrir els 2315 col·legis electorals habilitats per a la votació. Durant el cap de setmana, milers de ciutadans de totes les edats es van mobilitzar per a poder garantir l'obertura dels col·legis i impedir que fossin precintats a primera hora pels cossos de seguretat. Així, cada centre es va "ocupar" pacíficament per tal d'evitar la seva clausura. Milers de ciutadans van passar la nit del divendres i del dissabte dins els col·legis, organitzant tot un ventall d'activitats lúdiques i festives.

La primera gran incògnita era saber com i quan arribarien les urnes. El Govern les havia mostrat dies abans de la consulta i, malgrat que el gran desplegament policial, no se'n va interceptar cap. Així mateix, el referèndum requeria equips informàtics i comunicacions per tal de poder fer efectiva la votació. Davant la possibilitat de tancaments d'alguns col·legis, el Govern va decidir decretar el cens universal, és a dir, els electors podien anar a votar a qualsevol dels col·legis que estiguessin oberts i operatius.

Model d'urna utilitzada pel Referèndum.
Font: El Nacional

Durant el matí, els col·legis electorals on havien de votar els líders polítics, així com els dirigents de l'ANC i Òmnium, van ser pol d'atracció dels mitjans de comunicació, amb molts periodistes acreditats.² Aquests col·legis van

---

² Al Centre Internacional de Premsa, instal·lat en un espai cedit per Mediapro a Barcelona, es van acreditar més de 400 periodistes de 32 països, representant més de 150 mitjans de comunicació. Es calcula que es van desplegar al voltant de 1500 periodistes arreu del territori.

ser l'objectiu dels cossos i forces de seguretat de l'Estat desplegats per a l'ocasió, vinguts d'arreu de l'Estat.³

En aquests centres és on es produïren alguns dels incidents més greus. A la població de Sant Julià de Ramis -on havia de votar el President Puigdemont-⁴ els efectius policials desplegats es van abraonar amb les persones i les instal·lacions del pavelló poliesportiu. Aquests fets van ser retransmesos en directe per diferents mitjans, entre ells TV3 i la CNN. A mesura que passaven les hores es va incrementar exponencialment les càrregues policials. Es van estendre a diferents poblacions de Catalunya, segurament amb la finalitat de crear caos, atemorir a la població i fer-los recular cap a casa. El que va succeir és que els ciutadans es van quedar en els col·legis per a garantir el dret a vot de la població. Òbviament, en molts llocs no hi havia prou desplegament policial per a fer front a una població determinada a garantir la votació, de forma persistent i pacífica. Finalment, l'actuació policial, la finalitat de la qual era la clausura dels llocs de votació, va aconseguir tancar 319 col·legis electorals dels 2315 que van obrir.

La resistència digital i la sàvia utilització descentralitzada de mòbils en els col·legis electorals, per tal de superar el bloqueig de les comunicacions i informar al món sobre la violència policial, van ser fites decisives per a l'èxit comunicatiu del referèndum de l'1 d'octubre. La majoria de les imatges icòniques de la jornada les fa la gent amb els seus telèfons intel·ligents i les propaga a través de les xarxes socials, especialment Twitter i Facebook.

---

³ Segons l'Informe sobre les conseqüències del Referèndum de l'1 d'octubre del Govern de la Generalitat, en l'anomenada operació Copèrnic, el Ministeri de l'Interior va desplegar aproximadament unes 4.500 persones, un contingent que durant tres dies concrets —30 de setembre, 1 i 2 d'octubre— va arribar a ser de 6.000 efectius entre Policia Nacional (CNP) i Guàrdia Civil. La presència d'aquests efectius va suposar un cost aproximat de 87 milions d'euros entre allotjament, manutenció, desplaçaments, dietes i productivitats.

⁴ El President de la Generalitat va ser seguit en helicòpter per la policia des de la sortida de casa seva. Va canviar de cotxe en un punt i va anar a votar en una població diferent a la que tenia previst fer-ho.

REFERÈNDUM D'AUTODETERMINACIÓ DE CATALUNYA 2017
REFERÉNDUM DE AUTODETERMINACIÓN DE CATALUÑA 2017
REFERENDUM D'AUTODETERMINACION DE CATALONHA 2017

**Voleu que Catalunya sigui un estat independent
en forma de república?**

*¿Quiere que Cataluña sea un estado independiente
en forma de república?*

*Voletz que Catalonha vengue un estat independent en
forma de republica?*

SÍ
ÒC

NO
NON

Marqueu l'opció que desitgeu
Marque la opción que desee / Mercatz era opcion que desiretz

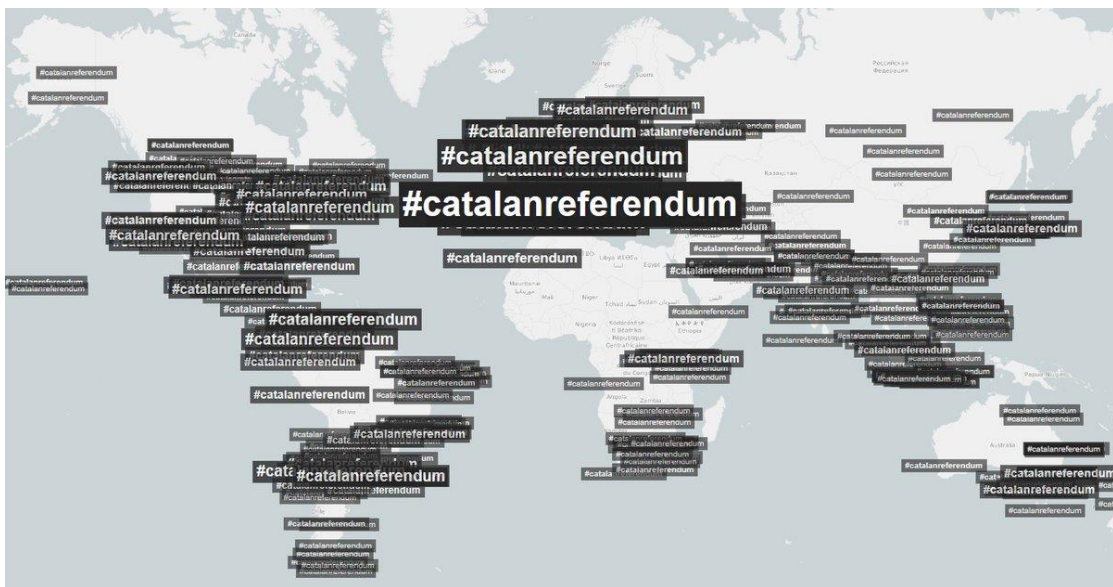
Papereta de votació. FONT: Diari Oficial de la Generalitat.

La força desproporcionada infringida a ciutadans innocents i pacífics per les forces de seguretat espanyoles va produir durant el matí diferents imatges icòniques. Una d'elles, la de Roger Español que va perdre un ull per l'impacte d'una bala de goma, material prohibit a Catalunya.

Roger Español traslladat a un centre mèdic després de rebre l'impacte d'una bala de goma. Foto: El Periódico.

L'extrema violència emprada per la Policia Nacional i la Guardia Civil era la notícia destacada del dia a escala mundial. Les imatges i vídeos s'escampen ràpidament per les xarxes socials i provoquen un impacte molt fort a l'opinió pública d'arreu. A causa d'això, les autoritats espanyoles van canviar de tàctica i van decidir replegar l'operatiu policial al migdia, ja que les seves actuacions se'ls hi havien girat en contra. Al migdia, la vicepresidenta del Govern espanyol acusa el President Puigdemont de tots els incidents registrats a Catalunya. Un reconeixent, *de facto*, que hi havia hagut incidents.

Mapa de tendència a Twitter a les 12.30. Font: Catalunya Ràdio.

En aquest sentit, cap paraula o discurs, per molt ben elaborat i per molt rellevant que fos qui el transmetia, no podia competir amb les imatges de les conseqüències de la repressió. Homes, dones, però també gent gran i joves eren atacats indiscriminadament. Vegeu a continuació una petita mostra d'imatges, moltes de les quals es van fer virals. Durant la jornada, a les xarxes socials, van aflorar moltes fotografies i vídeos. La majoria de les imatges icòniques de l'1 d'octubre les va fer i publicar la gent.

Imatges càrregues policials

Entrada pavelló poliesportiu de Sant Julià de Ramis. Font: CCMA.

Càrrega policial cruïlla entre els carrers de Sardanya, Diputació i Ramon Llull. Font: El diari.es

Càrrega policial davant l'escola Infant Nen Jesús de Barcelona. Font: El Periódico.

Lleida. Barri de Can Cappont. Foto: Ramon Ganriel.

Barcelona. IES Pau Claris. Font: CCMA

Barcelona. Escola Mediterrània. Font: El Periódico

Lleida. Barri de la Mariola. Font: Segre.

Girona. Escola Joan Bruguera. Foto: Joan Sabater

Font: El Periódico.

NOTA: Les següents imatges trobades a Internet són un testimoni fidel dels fets de l'1 d'octubre i de gran interès per el present treball. No s'aporta autoria ni localització de les imatges davant la dificultat de cercar-ne la font primigènia, sense cap intenció de voler infringir possibles drets d'autor.

Foto: Rafa Marrasé

Un cop tancats els col·legis electorals a les 20.00 hores, el president del govern espanyol, Mariano Rajoy va fer una compareixença, a les 20.15 des de la Moncloa, sense possibilitat de preguntes per part dels periodistes, per anunciar que *"No hi ha hagut referèndum. Hem assistit a una mera escenificació."* [...] *"S'ha demostrat que el nostre estat democràtic té recursos per a defensar-se d'un atac tan seriós com el que s'ha intentat perpetrar com aquest referèndum il·legal."*

Al cap de dues hores, el president Puigdemont amb el Govern en ple, compareix davant la premsa des del Palau de la Generalitat. El President proclama que *"Avui hem guanyat molts referèndums. Els ciutadans ens hem guanyat el dret a tenir un Estat independent que es constitueixi en forma de república."*

En l'àmbit electoral, un cop fet el recompte de vots, el Govern de la Generalitat va fer públic els resultats. El referèndum va tenir una participació del 43,03% del cens de 5.343.358 electors. El resultat va el següent:

REFERÈNDUM 1-0	VOTS	%
SÍ	2.044.038	90,18
NO	177.547	7,83
BLANC	44.913	1,98
NULS	19.719	

Elaboració pròpia. DADES: Generalitat de Catalunya

Pel que fa a les conseqüències de l'actuació policial, 991 persones van ser ateses l'1 d'octubre a diferents hospitals de Catalunya, la majoria per policontusió (38,6%) o contusió (43,9%). Entre els dies 1 i 4 d'octubre es van atendre en total 1.066 ciutadans per diversos motius, com traumatisme cranioencefàlic, fractura, policontusió, contusió, ferida, crisi d'angoixa/ansietat, arrítmia o lipotímia, entre altres.⁵

A tall de recopilació, la votació del referèndum per la independència de Catalunya de l'1 d'octubre es va fer. A banda del resultat i de les conseqüències polítiques que se'n puguin derivar, va quedar una empremta en l'imaginari col·lectiu del poble de Catalunya difícil d'esborrar. A més, l'actuació desproporcionada i brutal dels cossos de seguretat, enviats expressament pel govern de l'Estat per a impedir la celebració del referèndum, va fallar estrepitosament en la seva comesa. Al mateix temps, va provocar un fort impacte emocional i identitari: es produeix una desconexió afectiva total amb l'Estat. Ningú vol estar sota el paraigua d'un Estat que en comptes de protegir els drets dels seus ciutadans els restringeix i els castiga d'una forma brutal, sense homologació possible amb els estàndards democràtics occidentals.

A més de la desconexió afectiva amb l'Estat, l'actuació policial va fer visible a escala mundial la baixa qualitat democràtica de l'Estat espanyol i la lògica preocupació de les institucions europees.

Així doncs, el dia 1 d'octubre es fa un referèndum a Catalunya. L'Estat s'oposa mitjançant la força dels cossos de seguretat. La seva actuació produeix un efecte bumerang: no s'evita el referèndum i les càrregues de la policia són portada a tots els mitjans de comunicació arreu del món.⁶

Paral·lelament a les actuacions policials, en el marc de la convocatòria del referèndum de l'1 d'octubre, hi haurà un altre front amb les actuacions judicials, a instàncies del govern de Madrid, per tal d'avortar la seva realització. Algunes d'aquestes interlocutòries anaven dirigides als mitjans de comunicació, amb la prohibició de difondre publicitat del referèndum en els mitjans, tancament de webs, irrupció a redaccions, amenaces d'àmbit penal als directors dels mitjans, forçar la utilització d'un tipus de llenguatge i mots determinats en els mitjans públics; així com la seva voluntat d'intervenció de la Corporació Catalana de Ràdio i Televisió.⁷ Unes actuacions que van provocar el refús generalitzat per part de la professió periodística i la ciutadania. A continuació es detallen les actuacions més significatives.

---

⁵ Informe *Primer d'Octubre* de la Generalitat de Catalunya; 01/10/2018, p. 20.

⁶ Vegeu l'Annex II un recull de les portades dels diaris internacionals del 2 d'octubre de 2017.

⁷ Ariadna Oltra, periodista de TV3, va manifestar en una taula rodona a Catosfera el 19 d'octubre de 2018 que després dels empresonaments, a la CCMA es compliquen les coses amb l'aplicació de l'article 155 i la convocatòria d'eleccions. I el més preocupant, "els hi diuen (als periodistes) què poden dir i que no."

Actuacions contra la llibertat d'expressió i d'informació

9 de setembre de 2017

La Guàrdia Civil es va presentar a les dues seus de l'empresa privada del setmanari "El Vallenc", per tal d'inspeccionar si s'havien desenvolupat activitats d'impressió relacionades amb el Referèndum.

12 de setembre de 2017

Un Jutjat del Contenciós-Administratiu de Madrid obliga a suspendre una conferència en suport a l'1 d'Octubre i el dret a decidir.

14 de setembre de 2017

Se suspèn l'emissió del programa setmanal *Vull una resposta* a Esplugues TV. Els professionals informen des de les seves xarxes socials que la no emissió es deu al contingut del programa, perquè parlava de l'1 d'Octubre.

14 de setembre de 2017

L'Ajuntament de Vielha prohibeix la celebració d'un acte de la CUP a favor del referèndum, previst pel diumenge 17 al Passeig dera Llibertat de la capital aranesa.

L'Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet no autoritza un acte organitzat per Òmnium sota el títol de "Democràcia", previst per al 15 de setembre en una plaça pública del municipi.

14 de setembre de 2017

L'Ajuntament de Gijón retira l'autorització perquè se celebri una xerrada col·loqui sobre Catalunya, que portava per títol "Catalunya: de la transició al referèndum", i s'havia de celebrar en un local municipal.

15 de setembre de 2017

A petició de la Delegació del Govern de l'Estat, un Jutjat del Contenciós-Administratiu de Vitòria-Gasteiz decideix prohibir un acte, on la diputada Anna Gabriel havia d'intervenir, al centre cívic Aldabe. La policia local va irrompre en l'acte i el va suspendre, quan la sala estava plena i fins i tot s'havia quedat gent en l'exterior. La resolució a la demanda, que es va conèixer el 15 de setembre de 2018, sosté que l'acte no s'havia de suspendre i que els organitzadors tenien dret a realitzar-lo.

15 de setembre de 2017

La Guàrdia Civil es presenta a la redacció de diferents mitjans de comunicació privats per comunicar que no poden seguir publicant anuncis del referèndum perquè està prohibit pel Tribunal Constitucional. En concret visiten les seus de Vilaweb, Nació Digital, El Punt Avui, El Nacional, Racó Català i Llibertat.cat. Se'ls va lliurar un requeriment judicial del TSJC. A més, en alguns casos, es va procedir sense més explicació a la identificació dels redactors d'aquests mitjans de comunicació, situació no contemplada en el requeriment.

16 de setembre de 2017

La policia municipal de Sabadell atura una cercavila de Festa Major del barri de Can Llong per advertir que és convenient treure de la mà d'un dels gegants un cartell del Sí.

16 de setembre de 2017

La policia local de Sitges procedeix a identificar a diversos ciutadans a la via pública. Reté la càmera i telèfon mòbil d'un periodista de *Nació Digital* que cobria un acte de l'1 d'Octubre.

17 de setembre de 2017

El Consell professional de l'empresa pública Xarxa Audiovisual Local denuncia en un comunicat que la direcció ha donat ordres a alguns programes de no entrevistar alcaldes ni alcaldesses fins passat l'1 d'Octubre.

8 de setembre de 2017

La Guàrdia Civil es presenta a Ràdio la Mina per notificar que no poden emetre anuncis del Referèndum.

18 de setembre de 2017

La Guàrdia Civil es presenta a la seu del grup Tot Mèdia a Sant Cugat del Vallès, on reclamen la presència de Ramon Grau, president del grup de comunicació, per entregar-li un requeriment del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya (TSJC) per tal que no es publiqui cap anunci de la campanya del referèndum de l'1 d'octubre.

21 de setembre de 2017

La Diputació de Saragossa –mitjançant un ens públic depenent - prohibeix un acte públic a la ciutat escolar Pignatelli de Saragossa. L'acte, impulsat per Podemos, porta com a títol "Assemblea estatal de parlamentaris i alcaldes per la llibertat d'expressió, la fraternitat i el diàleg".

22 de setembre de 2017

Els treballadors i treballadores de TVE Catalunya es queixen davant el consell d'informatius del tractament esbiaixat que s'està donant a les informacions sobre el que passa a Catalunya.

24 de setembre de 2017

La *Unión de Oficiales* de la Guardia Civil denuncia la periodista Mònica Terribas, directora del programa *El matí de Catalunya Ràdio*, per les seves expressions i preguntes periodístiques relacionades amb la informació i seguiment de les detencions policials a partir del 20 de setembre de 2017. També per haver demanat als oients que informessin sobre els moviments dels cossos de seguretat de l'Estat.

24 de setembre de 2017

La repressió converteix la campanya en un clam democràtic: diferents entitats i col·lectius reparteixen més d'un milió de paperetes i animen a enganxar cartells amb els missatges "Democràcia" i "Votem per ser lliures" en diferents municipis de Catalunya.

26 de setembre de 2017

Es fa públic que la Fiscalia General de l'Estat havia ordenat investigar als directors de la televisió i ràdio públiques de Catalunya, TV3 i Catalunya Ràdio. Aquesta investigació es feia sense l'autorització de cap dels dos jutjats que tenien causes obertes.

Aquesta cronologia d'actuacions ens demostra que hi ha, per part de l'Estat, un intent d'interferència directa i sense escrúpols dels mitjans de comunicació i d'interferència en la feina dels seus professionals, amb la consegüent minva dels drets a la llibertat d'opinió i d'expressió. A continuació es resumeix breument la regulació d'aquests drets.

La llibertat d'expressió és un dret universal recollit a l'article 19 de la [Declaració Universal dels Drets Humans](#): *"Tota persona té dret a la llibertat d'opinió i d'expressió; aquest dret inclou el de no ser molestat a causa de les pròpies opinions i el de cercar, rebre i difondre les informacions i les idees per qualsevol mitjà i sense límit de fronteres."*

També es recull a l'article 10 del [Conveni Europeu de Drets Humans](#) i a l'article 20 de la [Constitució espanyola](#), el qual fa referència a les llibertats d'expressió i d'informació com a drets fonamentals.

Conveni Europeu de Drets Humans

Llibertat d'expressió

1. Tota persona té dret a la llibertat d'expressió. Aquest dret comprèn la llibertat d'opinió i la llibertat de rebre o de comunicar informacions o idees sense que pugui haver-hi ingerència d'autoritats públiques i sense consideració de fronteres. El present article no impedeix als Estats de sotmetre les empreses de radiodifusió, de cinema o de televisió a un règim d'autorització prèvia.

2. L'exercici d'aquestes llibertats, que comporten deures i responsabilitats, pot ser sotmès a determinades formalitats, condicions, restriccions o sancions, previstes per la llei, que constitueixin mesures necessàries, en una societat democràtica, per a la seguretat nacional, la integritat territorial o la seguretat pública, per a la defensa de l'ordre i per a la prevenció del crim, la protecció de la salut o de la moral, la protecció de la reputació o dels drets d'altri, per impedir la divulgació d'informacions confidencials o per garantir l'autoritat i la imparcialitat del poder judicial.

A la [Constitució Espanyola](#) es recullen els drets a:

Artículo 20

1. Se reconocen y protegen los derechos:

a) A expresar y difundir libremente los pensamientos, ideas y opiniones mediante la palabra, el escrito o cualquier otro medio de reproducción.

b) A la producción y creación literaria, artística, científica y técnica.

c) A la libertad de cátedra.

d) A comunicar o recibir libremente información veraz por cualquier medio de difusión. La ley regulará el derecho a la cláusula de conciencia y al secreto profesional en el ejercicio de estas libertades.

2. El ejercicio de estos derechos no puede restringirse mediante ningún tipo de censura previa.

3. La ley regulará la organización y el control parlamentario de los medios de comunicación social dependientes del Estado o de cualquier ente público y garantizará el acceso a dichos medios de los grupos sociales y políticos significativos, respetando el pluralismo de la sociedad y de las diversas lenguas de España.

4. Estas libertades tienen su límite en el respeto a los derechos reconocidos en este Título, en los preceptos de las leyes que lo desarrollen y, especialmente, en el derecho al honor, a la intimidad, a la propia imagen y a la protección de la juventud y de la infancia.

5. Sólo podrá acordarse el secuestro de publicaciones, grabaciones y otros medios de información en virtud de resolución judicial.

D'altra banda, pel que fa al [secret de les comunicacions postals](#), la Constitució Espanyola de 1978, en el seu article 18.3, recull que "*es garanteix el secret de les comunicacions i, especialment, de les postals, telegràfiques i telefòniques, excepte en cas de resolució judicial*".

A la Unió Europea, [la directiva 97/66/CE del Parlament Europeu i del Consell del 15 de desembre de 1997](#) relativa al tractament de les dades personals i la protecció de la intimitat en el sector de les telecomunicacions. Aquesta Directiva obliga els estats membres a garantir, per llei, la confidencialitat de les comunicacions i les telecomunicacions. Això implica que cap persona que no en sigui l'usuari pot escoltar, interceptar o emmagatzemar les comunicacions. Qualsevol forma d'intervenció o vigilància requereix una ordre judicial.

Així, pel que fa a les comunicacions, durant els mesos de setembre de l'any 2017 a Catalunya es van realitzar actuacions que plantegen seriosos dubtes sobre si es va preservar la legalitat sobre la confidencialitat de les comunicacions.

Actuacions contra el secret de les comunicacions

15 de setembre de 2017

La Societat Estatal de Correus i Telègrafs SA (empresa pública 100% de titularitat de l'Estat), va desprecintar sense autorització dels seus titulars un enviament de l'Associació de Veïnes i Veïns de l'Esquerra de l'Eixample. Seguidament, va decidir bloquejar l'enviament d'aquest butlletí mensual en descobrir que una pàgina del butlletí contenia un article que feia referència al dret a votar i al referèndum. Això va obligar els responsables d'aquesta associació a fer el repartiment mitjançant una empresa privada.

El 16 de setembre de 2017

Correus va bloquejar l'enviament d'una part de la tramesa de la revista d'Òmnium. Un bon nombre dels gairebé 70.000 socis de l'entitat no van rebre el número de setembre del butlletí. El motiu adduït era que incloïa un domàs amb la paraula '*Democràcia*'. L'empresa ensobradora va rebre indicacions de Correus perquè cessessin en la seva activitat. El no repartiment va afectar, sobretot, socis i sòcies de les comarques del Vallès Occidental, la Selva i el Baix Llobregat.

19 de setembre de 2017

Sis furgonetes blindades de la Guàrdia Civil es van presentar a les 06.00 del matí a les dependències de l'empresa Unipost de Terrassa amb la voluntat d'intervenir material relacionat amb el Referèndum. Aquesta intervenció es va fer seguint instruccions de la Fiscalia de Catalunya però sense ordre judicial. Aquest fet va motivar que els responsables de l'empresa es neguessin a facilitar l'entrada de la policia sense autorització judicial d'entrada i registre. Molts ciutadans i ciutadanes es van concentrar durant hores davant l'empresa, de forma pacífica i espontània, cantant i llançant flors. A les 18.00 hores, 12 hores després de l'arribada de la Guàrdia Civil, es van desallotjar els ciutadans que eren a les portes per tal que el secretari judicial del Jutjat de Guàrdia de Terrassa pogués fer acte de presència i mostrar l'autorització judicial d'entrada i registre. Convenientment signada, s'ordenava l'obertura de sobres i, si s'esqueia, la requisita de material relacionat amb l'organització del referèndum. És a dir, els sobres oficials de convocatòria als presidents i membres de les meses electorals, així com els seus substituïts. Una intervenció semblant es va realitzar a Unipost de Manresa, així com registres a Barcelona (oficines de Passeig Sant Joan i Comte Borrell) i l'Hospitalet de Llobregat. Aquesta va ser la primera requisita per ordre judicial de material no propagandístic, sinó

oficial, organitzatiu del referèndum, doncs s'informà de 45.000 notificacions destinades a les meses electorals.

El 19 de setembre de 2017

Es realitza una operació de registre de furgonetes i correspondència d'una empresa privada de la localitat de Sant Feliu de Llobregat. En aquest marc s'inspecciona i obre, sense autorització judicial prèvia, un paquet de correspondència privada. La tramesa contenia l'oferta educativa del Museu del Ter i amb destinació a diversos centres educatius i l'Ajuntament de Manlleu.

29 de setembre de 2017

Correus informa la direcció del setmanari "L'Eco de Sitges" que no el repartirà perquè fa referència a l'1 d'Octubre.

Pel que fa a les webs, durant els dies anteriors a l'1 d'octubre es van tancar un total de 131, directament o indirectament relacionades amb el referèndum. Moltes van ser replicades posteriorment.

Per a una societat democràtica, és molt important protegir drets fonamentals tan bàsics com les llibertats d'expressió i d'informació. [L'informe 1-O. Llibertat d'informació a la corda fluixa](#) del Grup de periodistes Ramon Barnils esmenta que la prohibició del referèndum de l'1 d'octubre va estar envoltada de situacions, incidents i fets que podien haver coartat la feina dels periodistes i vulnerat els drets fonamentals de les llibertats d'expressió o d'informació de tota la ciutadania.

L'informe documenta un centenar de casos registrats. En dos mesos, el Mapa de la censura registre 110 fets o situacions. Així, 63 entrades al mapa han afectat directament a periodistes o mitjans de comunicació. En aquest sentit, consideren especialment greu que 33 casos siguin relatius a agressions, intimidacions o amenaces a periodistes i mitjans.

Segons l'informe, "les agressions, amenaces o intimidacions a periodistes o mitjans han tingut lloc majoritàriament a partir del 20 de setembre, dia en què van ser detinguts diversos alts càrrecs de la Generalitat i que va suposar un augment de la tensió social. Han afectat periodistes i mitjans que treballen en el marc català, estatal o internacional, encara que Catalunya Ràdio i TV3 ho han patit especialment."⁸

L'informe també fa referència a les resolucions judicials, actuacions policials o denúncies que podien ser una barrera per la feina de periodistes o mitjans de comunicació. N'han registrat 11 casos, la majoria fan referència a les notificacions rebudes que prohibeixen publicar anuncis del referèndum, amb l'amenaça de repercussions de tipus penal.

---

⁸ 1-O. Llibertat d'informació a la corda fluixa. p. 9

Finalment, cal fer referència al [Codi deontològic del Col·legi de periodistes de Catalunya](#). Consta de 12 criteris i 6 annexos. Els seus 12 criteris són:

01. Informar de manera acurada i precisa
02. Evitar perjudicis per informacions sense prou fonament
03. Rectificar les informacions incorrectes
04. Utilitzar mètodes lícits i dignes per obtenir informació
05. Citar les fonts i preservar el secret professional
06. Conciliar els drets individuals amb el dret del públic a saber
07. Evitar el conflicte d'interessos
08. No utilitzar en profit propi informacions privilegiades
09. Respectar el dret a la privacitat
10. Salvaguardar la presumpció d'innocència
11. Protegir els drets dels menors
12. Respectar la dignitat de les persones i la seva integritat física i moral

FONT: Col·legi de periodistes (novembre 2016).

2. MARC TEÒRIC

En aquest capítol s'ofereix una visió general dels referents teòrics que són substrat del model de propaganda, així com la seva importància actual. Així, l'objectiu d'aquest capítol és mostrar els pilars on se sustenten l'anàlisi dels mitjans de comunicació que desenvoluparem en l'anàlisi dels mitjans.

REFERENTS TEÒRICS I CONCEPTES CLAU

L'esperit crític de Noam Chomsky i les seves investigacions sobre propaganda política ens guiaran per analitzar el cas concret proposat. Es tindran en compte els matisos i les revisions de la teoria, així com les seves crítiques. Així doncs, la proposta de Chomsky i Herman explicada en el seu llibre "*Los Guardianes de la libertad: propaganda, desinformación y consenso en los medios de comunicación de masas*" s'empra com a eina metodològica. Tanmateix, es tindran en comptes altres teòrics i les seves aportacions als diferents conceptes claus utilitzats.

El relat

Roland Barthes, en la seva obra *Análisis estructural del relato*, afirma que "*no hay ni ha habido jamás en parte alguna un pueblo sin relatos*".⁹

En aquest sentit, primer són els fets i després queda el relat, que és allò que perdura. Així, els mitjans de comunicació relaten a partir dels fets. La importància rau en el fet que els mitjans intentin configurar el relat a la seva conveniència.

L'opinió pública

El concepte d'opinió pública és un tema controvertit. Implica moltes coses alhora però, al mateix temps, cap d'aquestes domina o explica el conjunt. Tal com afirma Walter Lippmann, l'opinió pública es pot veure afectada per diferents factors com poden ser els estereotips, prejudicis, coneixements no contrastats o idees partidistes.

L'opinió pública és un concepte canviant pel fet que ve marcada per les diferents formes d'entendre i comprendre les societats de cada moment i, també, per l'enfocament des de perspectives científiques molt diverses. A més, no hi ha una opinió pública única, en tot cas hauríem de parlar de corrents d'opinió.

Hi ha dues aproximacions teòriques diferenciades de l'opinió pública. D'una banda, tal com hem comentat anteriorment, tenim la visió que els mitjans de comunicació s'erigeixen com a configuradors de mapes estereotipats que les persones utilitzen com a guia en la seva vida quotidiana

---

⁹ Barthes, p. 9.

(Lippmann). A l'altra banda de la teorització, Habermas afirma que la noció d'opinió pública neix d'una premissa fonamental: el concepte de competència entesa com a capacitat, com a racionalitat que contribueix al procés de formació de la ciutadania democràtica.

A grans trets, l'opinió pública es caracteritza per pressuposar l'existència d'una certa controvèrsia; ser un procés de negociació i intercanvi dialèctic; considerar la ciutadania com a subjecte de l'opinió; cercar espais on els ciutadans es puguin expressar; i finalment, constatar el fet que no hi ha una opinió pública única sinó corrents d'opinió.

Desinformació

Claire Wardle va definir la desinformació com la "creació i difusió deliberada d'informació que se sap és falsa", a diferència de la informació errònia, que és la "difusió involuntària d'informació falsa". Va establir set categories ordenades segons el seu grau d'intenció d'engany deliberat.¹⁰

Per la seva banda, Pascual Serrano (2008) afirma que sens dubte la mentida és freqüent, però no és excessiva perquè els mitjans saben que el seu abús els fa perdre credibilitat que es molt difícil de recuperar

Propaganda

Informació presentada i difosa amb la finalitat de donar suport a una determinada agenda o promocionar un producte. Encara que el missatge contingui informació verídica, és possible que sigui partidària, no presentant un quadre complet i equilibrat de l'objecte en qüestió. L'ús primari del concepte propaganda prové del context comercial i del polític, referint-se generalment als esforços patrocinats per governs o partits.

De manera oposada al subministrament d'informació lliure i imparcial, la propaganda, en el seu sentit més bàsic, presenta informació parcial o esbiaixada per influir una audiència. Amb freqüència presenta fets de manera selectiva i omet uns altres deliberadament per sustentar una conclusió, o utilitza missatges controlats per produir una resposta emocional, més aviat que racional, respecte de la informació presentada. Walter Lippman, anomena a la propaganda "fabricació del consens".

Manufacturació del consens

Aquest concepte fou manllevat a Walter Lippman i utilitzat -ja en el títol- a l'obra de Chomsky i Herman: MANUFACTURING CONSENT. The Political Economy of Mass Media.

Chomsky, al seu llibre Ilusiones necesarias -complement de l'anterior- afirma que "Los principales objetivos de la fabricación del consentimiento

¹⁰ <https://es.firstdraftnews.org/2017/03/14/noticias-falsas-es-complicado/>

*son aquellos que se consideran como "los miembros más sensatos de la comunidad", los "intelectuales", los "dirigentes de la opinion". I més endavant afegeix: "En el sistema democrático, las ilusiones necesarias no se pueden imponer por la fuerza. Más bien, se han de instalar en la mente del publico por medios más sutiles."*¹¹

Estereotip

La [Gran Enciclopèdia Catalana](#) defineix estereotip com "*Idea preconcebuda i simplificadora, basada generalment en pseudoconeixements, tòpics o patrons culturals prèviament establerts, que hom utilitza per a conceptualitzar una realitat social, especialment persones i grups.*"

Els estereotips simplifiquen la realitat i la fan més comprensible. Es vehiculen mitjançant construccions lingüístiques relativament simples, necessàries en el procés de socialització. Walter Lippman identifica els mitjans de comunicació com els principals creadors i vehicles d'estereotips en les societats democràtiques modernes, en les quals els ciutadans han de prendre posició sobre realitats complexes. Lippmann defineix els estereotips com a imatges mentals o ficcions amb la funció de simplificar la percepció d'aquestes realitats per tal que siguin socialment operatives. Per tant, segons Lippmann, l'estereotip no és per força negatiu, tot i la distorsió inevitable.

Postveritat

El concepte de postveritat es refereix a tota informació o asseveració que no es basa en fets objectius, sinó que apel·la a les emocions, creences o desitjos del públic, forma part de la infraestructura d'informació que habilita la propagació d'informació falsa.

El diccionari d'Oxford defineix [post-truth](#) com "Relating to or denoting circumstances in which objective facts are less influential in shaping public opinion than appeals to emotion and personal belief".

La [RAE](#) la defineix com "Distorsión deliberada de una realidad, que manipula creencias y emociones con el fin de influir en la opinión pública y en actitudes sociales"

Notícies falses (fake news)¹²

Neologisme utilitzat per a referir-se a notícies fabricades. Les notícies falses són un producte pseudoperiòdic difós a través de portals de notícies, premsa escrita, ràdio, televisió i xarxes socials. El seu objectiu és la

---

¹¹ Chomsky, *Ilusiones necesarias*, p.76

¹² Les definicions de fake news destaquen el concepte d'intencionalitat, unit a la idea de falsedat. La Fundéu BBVA recomana l'ús de l'expressió notícies falsejades, a causa que l'adjectiu "falsejat [...] suggereix un matis d'adulteració o corrupció premeditades".

desinformació deliberada o l'engany. Es publiquen amb la intenció d'induir a error, manipular decisions personals, desprestigiar o enaltir a una institució, entitat o persona o obtenir guanys econòmics o rèdit polític. Tenen relació amb la propaganda i la postveritat.

El Diccionari [Cambridge](#) defineix les *fakenews* com a "*històries falses que semblen ser notícies, difoses a Internet o usant altres mitjans, generalment creades per influir en les opinions polítiques o com una broma*", agregant un comentari respecte de la preocupació existent quan el poder de les *fake news* d'afectar resultats electorals. Per la seva banda, el diccionari [Collins](#) les defineix com "*informació falsa, sovint sensacionalista, disseminada sota l'aparença d'informes de notícies*".

Especialistes en comunicació com [Claire Wardle](#) descriuen el fenomen de les notícies falses com un "ecosistema complet d'informació", que ha d'analitzar-se tenint en compte "els diferents tipus de contingut que es crea i es difon, les motivacions dels qui creen aquest contingut i les formes en què es divulga aquest contingut". Per la seva banda, [Jonathan Albright](#), Director de Recerca del TowCenter for Digital Journalism de la Universitat de Columbia, definia en una entrevista¹³ les *fake news* de la següent forma: "*No hay una definición concreta, pero de seguro tiene una connotación negativa. Se trata de un contenido que puede ser viral y que muchas veces está sacado de contexto. Está relacionado con la desinformación y la propaganda, y se asemeja a un engaño intencional. Pero lo nuevo de este concepto es que no se aplica sólo a las noticias, sino a nivel organizacional. Ahora se puede catalogar a todo un medio nacional como falso. Usan el término para atacar o desacreditar a toda la estructura mediática y no sólo una noticia.*"

[Walter Lippmann](#)

És el primer autor que utilitza el terme *estereotip* a *Public Opinion*, editat l'any 1922. En el primer capítol, ja defineix el concepte com a imatges mentals: "*El mundo que nos rodea y las imágenes de nuestra mente*". Aquestes imatges tenen dues característiques, una com a mecanisme de defensa i l'altra com a eina de comprensió per a economitjar esforços. Quan Lippmann tria la paraula *estereotip* per a definir el concepte, no agafa el mot a l'atzar, sinó que ho fa pensant en les planxes tipogràfiques -també anomenades *estereotips*- les quals es caracteritzen per la seva rigidesa.

Lippmann explica que definim en funció de certs estereotips que ens són donats per la cultura. Tothom interioritza amb èxit aquests estereotips. Els donem per suposats, encara que poden imposar-nos certes limitacions, constitueixen eines de gran utilitat i de les quals no podem prescindir. Ens

---

¹³ <http://blogs.lanacion.com.ar/data/sin-categoria/jonathan-albright-las-fake-news-pueden-jugar-un-rol-enorme-en-elecciones/>

donen seguretat en un món desconegut. Per Lippmann són *“la garantía de nuestro amor propio y la proyección al mundo del sentido que cada uno de nosotros tenemos de nuestra valía personal, nuestra posición y nuestros derechos. Por tanto, los estereotipos arrastran la carga de los sentimientos que llevan asociados.”*¹⁴

Així, la conclusió més rellevant de l'anàlisi de Lippmann sobre els estereotips fa referència a la presa de decisions: si els estereotips determinen el que veiem potser les nostres percepcions no siguin més que mitges veritats. Tal vegada, el que considerem fets només siguin opinions.

Lippmann creu que, en la majoria de situacions en què ens trobem cada dia, el procés de definició de la realitat no segueix el procediment lògic d'observació i judici, sinó a la inversa. Primer jutgem, definim, i després mirem. D'aquesta forma, observem i reconeixem en l'entorn signes comprensibles que representen idees, que omplim amb el nostre gran ventall d'imatges.

Maxwell McCombs

Als anys 60, Maxwell McCombs va obrir una línia d'investigació centrada en l'impacte que tenen els missatges polítics en l'audiència. Ho va estudiar en el context de la comunicació de masses i el comportament del votant durant els processos electorals, marcant una pauta en l'organització de les campanyes polítiques i repercutint en les decisions dels votants. Els mitjans marquen la rellevància d'una notícia estructurant la realitat social i política.

Agenda-setting

L'agenda-setting és la funció dels mitjans de comunicació de selecció i jerarquizació dels temes d'actualitat, és a dir, se seleccionen els temes que són el centre dels debats i controvèrsia. Aquí analitzem el cas de la votació de l'1 d'octubre. En els mitjans d'àmbit català es prioritza d'una forma clara, un tema que podríem dir que ho agafa tot (*catch-all*). Això té un impacte en la ciutadania, tot configurant l'opinió pública de forma favorable a les decisions adoptades pel govern. Per tant, els mitjans de comunicació tenen un rol molt actiu en el procés de determinació de l'agenda, en parlar més d'uns temes que d'altres.

Gatekeeper

El gatekeeper o seleccionador de notícies té una especial rellevància en l'agenda-setting. És qui s'encarrega de seleccionar i prioritzar unes determinades notícies als mitjans i no unes altres. Per tant, és algú que té poder per decidir de què es discutirà i sobre què es parlarà; quin temps o espai ocuparà el tema i el gènere periodístic en el qual haurà de ser tractat.

---

¹⁴ Lippmann, *La opinión pública*. p. 94

Teoria del framing

La teoria del framing fa referència al procés com els mitjans de comunicació emmarquen els esdeveniments. Així, es trenca amb la pretensió de l'objectivitat periodística amb l'argumentació que els professionals de la informació, a causa de les seves pròpies experiències, la seva orientació ideològica, política, religiosa o, fins i tot, les seves preferències [...] produeixen com a resultat que interpreten la realitat i l'emmarquen, a vegades inconscientment, d'altres conscientment, dins uns paràmetres subjectius (Rodrigo, 2008).

Elisabeth Noelle-Neumann

L'espiral del silenci és una teoria elaborada per Elisabeth Noelle-Neumann. Considera que molts individus opten per no expressar la seva opinió si perceben en el seu entorn que la seva opinió és minoritària. Això passa en molts àmbits de la vida quotidiana amb veïns, família, amics o grups socials. Un exemple el tenim en un article publicat a La Vanguardia (edició digital 04/10/2014) on es feia ressò d'un estudi que constata que els usuaris de les xarxes socials s'autocensuren si la seva opinió no és la majoritària. A més, els individus estaven menys disposats a debatre qüestions polèmiques en les xarxes socials que en persona. Els entrevistats es declaraven tres cops més disposats a discutir un tema amb els companys de treball si tenien la sensació que estarien d'acord amb ells.

Manuel Castells

Les societats evolucionen i es transformen mitjançant la interacció complexa de factors culturals, econòmics, polítics i tecnològics. L'informacionalisme és el paradigma tecnològic que actualment proporciona la base per a un nou tipus d'estructura social, la societat xarxa, com la forma dominant d'organització social.

Castells (2009) sosté que el poder es decideix cada cop més en un espai de comunicació multimodal. El poder és el poder de la comunicació. Els mitjans de comunicació de masses són decisius en la formació de l'opinió pública i condicionen la decisió política. En canvi, la comunicació de masses s'està transformant per la difusió d'Internet i la web 2.0, com a nous mitjans de comunicació social. Aquestes tecnologies han permès el desenvolupament de sistemes horitzontals de comunicació, a través dels que la societat ha construït en el seu propi sistema de comunicació, generant el paradigma de l'autocomunicació de masses. A la societat xarxa, els actors socials tenen més capacitat d'actuació, de comunicació, d'incidència política, a causa de l'estructura reticular en la qual els nodes augmenten la seva importància en marcar els fluxos de comunicació i la capacitat d'incidir en els seus objectius.

Per a Castells (2009), "Els mitjans no són el quart poder. Són molt més importants: són l'espai on es crea el poder. Els mitjans de comunicació constitueixen l'espai en què es decideixen les relacions de poder entre els actors polítics i socials rivals. Per això, per aconseguir els seus objectius, gairebé tots els actors i els missatges han de passar pels mitjans de comunicació".

L'informacionalisme o societat informacional és un nou paradigma tecnològic, entès com la forma de desenvolupament en el qual la informació substitueix a la mà d'obra com a factor determinant. L'anomenada tercera revolució industrial es va desenvolupar des de finals de la segona guerra mundial fins avui dia amb l'expansió de nous camps de coneixement amb nous mitjans tecnològics.

En la societat industrial, el temps conformava l'espai. En la societat xarxa, l'espai de fluxos dissol el temps desordenant la seqüència d'esdeveniments i els fa simultanis en les xarxes de comunicació: l'ésser anul·la l'esdevenir. La construcció de l'espai i el temps es diferencia socialment. L'espai i el temps expressen les relacions de poder de la societat xarxa. L'aparició d'una estructura social va lligada a la redefinició dels fonaments materials de la nostra existència, l'espai i el temps. Les relacions socials de poder queden integrades en la construcció social del temps i l'espai, condicionades per les formacions espaciotemporals que caracteritzen la societat.

2.1. MODEL DE PROPAGANDA DE CHOMSKY I HERMAN

En el seu llibre *“Los guardianes de la libertad. Propaganda, desinformación y consenso en los medios de comunicación de masas”*, Noam Chomsky i Edward S. Herman van descriure el 1988 el seu model de propaganda referit als mitjans de comunicació.

Segons els autors, l'activitat propagandística és un dels aspectes més rellevants de l'activitat dels mitjans de comunicació. Els ingredients essencials d'aquest model propagandístic, són els seus cinc filtres:

- 1r) Envergadura, concentració de la propietat, riquesa del propietari i orientació dels beneficis de les empreses dominants en l'àmbit dels mitjans de comunicació.
- 2n) Publicitat com a font principal d'ingressos dels mitjans.
- 3r) Dependència dels mitjans de la informació proporcionada pels governs, empreses i pels “experts”.
- 4t) Contramesures i correctius diversos com a mètode per a disciplinar els mitjans de comunicació.
- 5è) L'anticomunisme com a religió nacional i mecanisme de control.

D'aquesta forma, el domini dels mitjans de comunicació per part de l'elit que es desprèn de l'actuació dels filtres, es realitza d'una manera “natural”. El fet que els mitjans estiguin al servei d'una elit econòmica, ens fa receptors d'una informació superficial i incompleta. La llibertat d'informació no arriba més enllà de la seva formulació teòrica, ja que tot fet noticable passa pels cinc filtres del model de propaganda.

Per a Chomsky i Herman (1990) *“Los medios de comunicación de masas actúan como sistema de transmisión de mensajes y símbolos para el ciudadano medio. Su función es la de divertir, entretener e informar, así como inculcar a los individuos los valores, creencias y códigos de comportamiento que les harán integrarse en las estructuras institucionales de la sociedad. En un mundo en el que la riqueza está concentrada y en el que existen grandes conflictos de intereses de clase, el cumplimiento de tal papel requiere una propaganda sistemática.”*¹⁵

El model de propaganda el podem situar dins els estudis d'arrel marxista sobre els mitjans de comunicació. Aquest model és l'antítesi de la visió liberal del paper dels mitjans en les democràcies occidentals. El rol dels mitjans com a quart poder una de les seves funcions dels quals és donar la informació i control sobre les activitats de les institucions polítiques i econòmiques.

Per tant, una informació després de passar els cinc filtres s'infereix que aquests rebaixen el substrat que pot convertir-se en notícia. Les

---

¹⁵ Chomsky i Herman, p. 21.

informacions procedents de les administracions governamentals o dels grans grups empresarials les salten fàcilment i es perden en l'entretant aquelles informacions que dissenteixen.

El model de propaganda de Chomsky i Herman no pretén explicar-ho tot. Cal prendre'l, i així es farà, com un marc general des d'on poder analitzar i comprendre els mitjans de comunicació. Cal considerar, també, que un model és una representació d'una part de la realitat. En aquest sentit, no necessàriament ha de ser una simplificació. De la mateixa forma que altres propostes metodològiques, el Model de propaganda no abraça tots els elements participants, per aquest motiu s'ha obert i complementat amb altres autors. Segons Chomsky i Herman, però, el model es compon d'uns elements que són el que tenen una incidència més gran en la producció de notícies.¹⁶

Cada mitjà de comunicació respon a una línia editorial marcada, segons els seus interessos i ideologia guiada per la propietat de la capçalera. Pascual Serrano al seu llibre *Traficantes de información* afirma que "*antes de comenzar a leer un periódico, sintonizar una emisora de radio o sentar-se frente a un televisor, debemos de saber quiénes són los dueños del medio.*"

Situem-nos en el context de la societat xarxa, una nova estructura social que s'ha convertit en dominant. Les xarxes ens permeten la comunicació a distància amb interlocutors amb necessitats comunes, i amb centres d'informació i producció de coneixements. També comptem amb un nou paradigma tecnològic de la societat informacional, entès com la forma de desenvolupament en el qual la informació substitueix a la mà d'obra com a factor determinant. Es produeix, doncs, un canvi del model de desenvolupament industrial al model de desenvolupament informacional (Castells, 2003).

Per a Pierre Bourdieu (1997), els canvis en els models comunicatius existents són, en certa manera, producte de la creixent hegemonia del sector audiovisual sobre tot el sistema comunicatiu en general.

Avui dia, cal tenir en compte la incidència de la revolució digital en el món de la comunicació, tal com ha posat de manifest Manuel Castells (2009). Destaca que el desenvolupament de tecnologies de la comunicació i la informació, com Internet o la telefonia mòbil, comporten canvis notables en l'exercici de la professió i han comportat, alhora, un canvi fonamental en la comunicació política, atès que implica la consolidació de nous canals de comunicació i participació que permeten una aproximació, alhora, molt més massiva, però també molt més personalitzada.

---

¹⁶ L'escriptor Sylvain Timsit va formular les 10 estratègies de la manipulació. Aquestes són molt populars a la xarxa i es solen atribuir a Noam Chomsky, qüestió que ell ha desmentit diverses vegades. De fet, apareixen més cops sota l'autoria de Chomsky que de Timsit. Podeu veure el text íntegre de Timsit a syti.net, una web una mica esotèrica.

2.2. ELS CINC FILTRES

Primer filtre: magnitud, propietat i orientació dels beneficis dels mitjans de comunicació.

El primer filtre versa sobre la configuració dels grans grups empresarials de comunicació. Des dels anys 90 del segle passat, hi ha hagut una concentració de mitjans tant en l'àmbit d'Estat Units com a Europa i l'Estat espanyol no ha quedat al marge. Més endavant descriurem com aquesta dinàmica d'integració ha afectat als mitjans de comunicació en l'àmbit estatal.

L'increment del cost del capital -que exigeix una gran inversió- és cada cop un factor més important. Avui dia, hi ha molts recursos destinats dins el món de la comunicació. En aquest sentit, el primer filtre és un mur infranquejable pels mitjans amb una capacitat d'atracció de capital gairebé nul·la, els quals -segons els autors- són expulsats fora del sistema.

Així, l'autonomia dels mitjans queda limitada. D'una banda, respecte als governs, ja que les empreses necessiten autoritzacions, llicències; és a dir, tenen una dependència tecnicolegal dels governs. D'altra banda, el poder econòmic ha establert vinculacions entre els consells d'administració dels mitjans i els dels bancs i inversors. D'aquesta forma aconseguen préstecs, línies de crèdit, assessorament i oportunitats de compra o venda.

El segon filtre: per fer negocis cal el beneplàcit de la publicitat.

L'elecció dels anunciants influeix en la prosperitat i supervivència dels mitjans de comunicació. La publicitat ha jugat un paper important en la concentració de mitjans. Des de fa molts anys, la rendibilitat d'un mitjà de comunicació està associada a la seva capacitat per atraure publicitat. Avui dia, la saturació publicitària en el mitjà televisiu és força evident. Els anunciants seleccionen els programes de televisió basant-se en els seus propis principis i els valoren en funció del nivell d'audiència.

D'altra banda, la publicitat també afecta la producció de les notícies. Els mitjans cerquen la publicitat per a ser rendibles econòmicament i aquesta dependència té un retorn amb la influència sobre el comportament dels mitjans de comunicació.

Els dos primers filtres són els més destacats i estan estretament relacionats. La magnitud, propietat i orientació dels beneficis del primer, juntament amb la publicitat del segon, formen un conjunt que es retroalimenta.

El tercer filtre: el subministrament de notícies als mitjans de comunicació.

Els mitjans necessiten un flux constant i fiable de matèria primera informativa. Aquests no poden tenir periodistes i càmeres a tots els llocs on poden sorgir històries. Els corresponsals es concentren en els llocs on es poden produir notícies importants. Per tant, els mitjans de comunicació necessiten i tenen un subministrament constant de notícies aliè a les seves estructures.

En aquest sentit, les fonts governamentals i empresarials tenen l'atribut de ser reconegudes i veraces, a causa del seu estatus i prestigi, una qüestió que és molt important pels mitjans de comunicació. Així, les fonts oficials es converteixen en proveïdors "objectius" de notícies. D'aquesta forma, prenent la informació de fonts presumiblement creïbles, es redueix el cost d'investigació. L'exemple més evident és la gran quantitat de comunicats de premsa que emeten els governs. L'única restricció d'aquest filtre és que les opinions i anàlisis exposades per les fonts governamentals i empresarials estan adaptades als seus interessos de classe i de mercat.

Aquesta dependència i relació pot fer que el poder econòmic o governamental utilitzin les relacions personals, amb amenaces o recompenses, per a influir encara més en els mitjans. Així, un mitjà de comunicació es pot veure obligat a publicar notícies molt dubtoses per tal de no perjudicar a les seves fonts.

Per tant, Herman y Chomsky il·lustren no només la naturalesa simbòlica de les relacions entre els periodistes i les seves fonts; sinó que també la reciprocitat d'interessos inherents a aquesta relació. naturalesa simbiòtica de Una possible restricció del tercer filtre rau en el fet que les opinions i les anàlisis són exposats per fonts governamentals i empresarials. Aquestes, òbviament, estan "adaptades" als interessos de la classe dominant i les forces del mercat.¹⁷

El quart filtre: Garrotada dels reforçadors d'opinió (Flak)¹⁸

El quart filtre fa referència a les respostes negatives, al fet de donar xarop de bastó a declaracions o programes dels mitjans de comunicació. En aquest sentit, el poder i especialment els governs són els grans productors de respostes crítiques. En aquesta línia, els autors esmenten que "*el govern ataca, amenaça, corregeix habitualment als mitjans de comunicació i intentar posar fre a qualsevol desviació de la línia establerta.*"¹⁹

Chomsky i Herman esmenten en el seu llibre algunes institucions dels Estats Units -com ara el Media Institute, que és finançat per grans empreses- subvencionen programes de control, conferències i estudis dels

¹⁷ Chomsky i Herman (1988), p. 23.

¹⁸ Flak era un famós canó de defensa antiaèria alemany a la II Guerra Mundial. El terme avui, fa referència a una crítica o oposició forta. S'ha d'interpretar com a càstig.

¹⁹ Chomsky i Herman (1988), p. 68.

mitjans de comunicació. Aquestes institucions tenen com a missió principal vetllar perquè els mitjans de comunicació donin una imatge *ad hoc* del món empresarial.

Per tant, aquest tipus de resposta negativa s'articula estructuralment com una garrotada (flak) cap als mitjans de comunicació que sovint és a causa d'un error en el sistema de filtratge, dins les rutines habituals dels mitjans.

El cinquè filtre: l'anticomunisme com a mecanisme de control

El llibre de Chomsky i Herman va ser escrit durant la guerra freda. Avui dia, el concepte de l'"anticomunisme" l'hem d'interpretar com "l'enemic". Des del col·lapse de l'URSS i la caiguda dels règims comunistes de l'Europa de l'est, el discurs se centra en altres "enèmics" com són el terrorisme o el jihadisme. Les dicotomies són diferents dels comunistes i els anticomunistes. Ara, per exemple, tenim el bé i el mal o la superioritat moral d'occident vers la resta.

L'estudi de Chomsky i Herman és un desafiament a la visió liberal del paper dels mitjans de comunicació a les democràcies occidentals. L'anomenat "quart poder" que té la missió de diagnosticar l'exercici del poder. Els autors afirmen que els mitjans de comunicació serveixen als interessos de l'elit econòmica i política.

Un model de propaganda, tal com descriuen Chomsky i Herman al primer capítol, segons esmenten els autors a la introducció, "pone el énfasi en esa desigualdad de riqueza y poder, así como los efectos que ésta produce a diferentes niveles en los intereses y elecciones de los medios de comunicación de masa. Se ocupa también de *trazar los vericuentos a través de los cuales el dinero y el poder tamizaran las noticias hasta dejarlas lista para su publicación, marginaran las discrepancias y permitirán que el gobierno y los intereses privados dominantes difundan un mensaje adecuado para el público.*"²⁰.

Un dels arguments principals és que els significats són essencialment "filtrats" per les limitacions i restriccions inherents al sistema. Així "*El dominio de los medios de comunicación por parte de la élite, y la marginalización de la disidencia que se deriva de la actuación de los filtros que hemos mencionado, se realiza de una manera tan natural, que la gente que trabaja en dichos medios, y que con frecuencia actúa con absoluta integridad y buena voluntad, son capaces de autoconvencerse de que eligen e interpretan las noticias de una manera 'objetiva' y sobre la base de unos nuevos valores profesionales.*"²¹

---

²⁰ Chomsky i Herman, p. 22.

²¹ Chomsky i Herman, p. 22.

Per tant, els mitjans de comunicació són extensions institucionals del poder, instruments de regulació i control de la vida social. El dispositiu de control de l'Estat s'ha adaptat a les característiques de la televisió. Representa una forma d'organitzar l'espai, de controlar el temps, de vigilar contínuament l'individu i d'assegurar la producció positiva de comportaments. La televisió inverteix el sentit de la visió: permet als vigilats veure sense ser vistos. A més, no només funciona tan sols per control disciplinari sinó per fascinació i seducció. Així, la televisió es converteix en una màquina d'organització social.

D'aquesta forma, actualment els mitjans de comunicació són extensions institucionals del poder, instruments de regulació i control de la vida social. El dispositiu de control de l'Estat s'ha adaptat a les característiques de la televisió. Aquest és el modus característic de control exercit en la societat capitalista actual. Representa una forma d'organitzar l'espai, de control del temps, de vigilar contínuament l'individu i d'assegurar la producció positiva de comportaments. La televisió inverteix el sentit de la visió en permetre als vigilats veure sense ser vistos. No només funciona com a control disciplinari sinó per fascinació i seducció, així es converteix en una màquina d'organització social.

2.3. MATISOS I CRÍTQUES AL MODEL

Pel que fa als matisos, el primer l'hem anunciat en l'anterior punt referit al cinquè filtre. Actualment, s'interpreta el concepte concret de l'anticomunisme com el més general de l'enèmic o com a una convergència en la ideologia dominant.

El model de propaganda va ser ideat pensant especialment en els Estats Units. D'aquest fet va provocar crítiques d'aquells que qüestionaven que el model també fos aplicable a altres països. En aquest sentit, el model ha estat provat amb èxit a diferents països del nord i centre del continent americà, Austràlia i països europeus. Els filtres del model de propaganda es corresponen amb l'estructura institucional i organitzativa dels mitjans de comunicació dels països desenvolupats. Els mateixos autors argumenten en les conclusions del seu llibre que *"los medios de comunicación de Estados Unidos són bastaste diferentes de los existentes en la mayoría de democracias industriales, y las consecuencias de ello són visibles en la estrechez de miras de la opinión y los análisis articulados"*.²²

A més, des de la seva publicació, el model de propaganda de Chomsky i Herman ha estat objecte d'altres crítiques. Així, s'ha fet èmfasi en el fet que el model "només" estudia l'estructura i els mecanismes de la propaganda però no els seus efectes. Malgrat els postulats crítics, cal considerar el model com absolutament vàlid per a fer una anàlisi dels mitjans de comunicació en les democràcies occidentals.

D'altra banda, l'exclusió d'Internet també és un element a tenir en compte, ja que quan es va conceptualitzar el model de propaganda no s'havia desenvolupat als nivells actuals. En aquest sentit, el mateix Chomsky ha afirmat que, malgrat l'aparició de nous canals com les plataformes digitals, la seva anàlisi segueix sent vàlid, afirmant que el flux informatiu córrer sobretot pels mateixos canals.

El Model de propaganda ha demostrat ser una excel·lent eina heurística per analitzar la producció de notícies. Avui és encara més vigent que quan es va proposar. Igual que altres models, el de Chomsky i Herman té les seves limitacions, ja que no aplega totes les dimensions dels mitjans de comunicació que poden ser objecte d'estudi.

Actualment, la concentració i comercialització dels mitjans de comunicació ha fet que el Model de propaganda hagi estat rescatat per diferents autors per utilitzar-lo com a instrument metodològic. El fet d'explicar i denunciar el rol propagandístic dels mitjans a favor de l'elit, fa que se'l consideri, precisament, un model antielit que voldrien marginat institucionalment. Dit

---

²² Herman y Chomsky: p. 353.

d'una altra forma, si el model de propaganda no anés contra els interessos de l'elit, seria un model àmpliament utilitzat i acceptat.

Alguns autors han titllat el model de propaganda de Chomsky i Herman com una visió gairebé conspirativa dels mitjans de comunicació. La resposta de Chomsky i Herman va ser que la propaganda constitueix realment una anàlisi del mercat lliure sobre els mitjans de comunicació, els resultats dels quals són molt semblants al funcionament habitual de les forces del mercat en altres àmbits com l'economia.

Finalment, cal tenir en compte que les institucions i les elits de poder d'EUA han anat estenent la seva influència, com un model a seguir, als sistemes informatius, polítics i culturals del món. Vicente Verdú (1996), al seu assaig *El Planeta Americano*²³, ens relata com la mentalitat d'Estat Units és la que domina actualment el món, i posa molts exemples de l'aculturació americana d'Europa.

---

²³ Aquest llibre va guanyar la 24a edició del Premi Anagrama d'assaig.

3. ANÀLISI DELS MITJANS DE COMUNICACIÓ

3.1. METODOLOGIA

En aquest treball s'estudia el paper dels mitjans de comunicació en la configuració del relat polític. Així doncs, la principal font d'informació són els mateixos mitjans. El període noticable avarca des dels dies anteriors i els posteriors a l'1 d'octubre, com a elements configuradors del relat. Ara tenim una mica de perspectiva, ha passat una mica més d'un any, una distància per a veure la seva evolució. Durant aquest any i, especialment, coincidint amb l'aniversari, s'han publicat diferents llibres, articles i publicacions acadèmiques sobre l'1 d'octubre. Ens centrarem específicament en el seu relat.

En aquesta línia, s'ha fet un buidatge de diferents diaris en l'àmbit de Catalunya, Espanya i el món. Per fer viable l'estudi, s'han seleccionat quatre diaris de Catalunya (Ara, ElPuntAvui, La Vanguardia i el Periódico de Catalunya), quatre d'Espanya (El País, el Mundo, La Razón i ABC) i d'altres parts del món segons el seu impacte i disponibilitat. S'analitza les portades del 30 de setembre, 1 i 2 d'octubre dels vuit diaris esmentats per veure com tracten la notícia.

El mètode primigeni d'anàlisi serà l'anàlisi comparativa entre les diferents portades dels diaris estudiats. A partir d'aquí, el model de propaganda de Chomsky i Herman, amb els cinc filtres, ens guiarà per aprofundir en l'anàlisi de les portades.

Per tal de situar la influència dels diaris sobre els mitjans, caldrà tenir en compte les següents dades. Si agafem com a mostra l'Enquesta d'hàbits de consum 2017 de l'Ajuntament de Barcelona, que abraça el període anterior i posterior al referèndum, l'índex de penetració de la premsa és d'un 55,6%, molt lluny de la televisió amb un 81,9% i Internet amb 85,7%. En l'àmbit de l'Estat espanyol, l'índex de penetració de la premsa és del 43,2%.²⁴

L'índex de penetració dels diferents diaris, analitzats en aquest treball, el 2017 es mostra en la taula adjunta. Observem com destaca per sobre dels altres La Vanguardia amb un índex de penetració del 61,6%. El segueix a distància el Periódico amb un 35,1%, seguits del País i Ara amb una mica més del 20%, El Mundo i elPuntAvui per sobre del 7%, sent els més residuals La Razón i l'ABC al voltant del 2%.

---

²⁴ Estudio General de Medios 2017.

ÍNDIX DE PENETRACIÓ

DIARI	2017
Ara	20,9%
ElpuntAvui	7,3%
La Vanguardia	61,6%
El Periódico	35,1%
El País	23,0%
El Mundo	7,6%
La Razon	1,8%
ABC	2,4%

De cara a situar cada diari, s'ha elaborat la següent taula on es fa referència d'una banda, a la propietat de la capçalera i d'altra banda es llisten els sectors d'interès del grup propietari. Els dos primers diaris, Ara i ElpuntAvui els podem considerar com "independents" en el sentit que no pertanyen a cap dels grups. En el mercat lliure actual, la compra d'accions d'elements que configuren el grup de les empreses periodístiques, té canvis sovintejats. A més, és difícil seguir la pista a molts dels conglomerats i no és matèria per aprofundir en aquest treball. En aquest sentit, s'ha optat per cercar estudis sobre el cas. Així, s'ha optat per les investigacions de Pascual Serrano en el seu llibre *Traficantes de información* (2010).

PROPIETAT I SECTORS D'INTERÈS DEL DIARIS ESTUDIATS

DIARI	PROPIETAT	SECTORS D'INTERÈS
Ara	Edició periòdica de premsa Ara	
ElpuntAvui	Hermes Comunicacions	
La Vanguardia	Grupo Godó de comunicació	Revistes, Ràdio, TV, Publicitat, distribució i repartiment
El Periódico	Grupo Zeta	Revistes, Publicitat, Editorials, Audiovisual, Impremtes, Aplicacions a Internet
El País	Grupo Prisa	Revistes, Ràdio, Musical, TV, Producció audiovisual, Telecomunicacions, Publicitat i màrqueting, Editorials, Impremtes
El Mundo	Unidad Editorial	Revistes, Editorials
La Razon	Planeta corporación	TV, Ràdio
ABC	Vocento	Capital financer basc, Empreses construcció i immobiliàries. Una part cotitza a borsa.

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades del llibre *Traficantes de información* de Pascual Serrano.

3.2. TRACTAMENT INFORMATIU DEL REFERÈNDUM

Milions de persones van ser protagonistes i/o espectadors durant la jornada del referèndum de l'1 d'octubre de 2017. En aquest sentit, la memòria col·lectiva de què va succeir és viva perquè ho han viscut molt a prop. Per tant, qualsevol relat distorsionat xoca immediatament amb la vivència d'una gran part de la ciutadania de Catalunya.

El referèndum de l'1 d'octubre és un fet polític, també en l'àmbit periodístic. La relació entre el periodisme i els poders polítics ve de lluny. Històricament, la capacitat d'influència dels mitjans de comunicació és un fet innegable, motiu pel qual sovint el poder polític ha desitjat dominar-lo. Els periodistes i els polítics es necessiten i, alhora, es retroalimenten. Els polítics necessiten els mitjans per comunicar-se amb la població i els periodistes necessiten els polítics per tenir històries per explicar. Hi ha, però, punts de fricció perquè cada part defensa interessos molt diferents. Els mitjans de comunicació tenen oberts dos fronts deontològics respecte al món polític: la imparcialitat amb què s'han de tractar les diferents opcions; i les actituds que han de mantenir respecte als poders polítics establerts i les seves pretensions d'influir en la informació (Alsius, 1999).

Així, el sistema polític i el sistema de comunicació estan en tensió constant, també amb el sistema econòmic. Amb l'extensió de les indústries culturals a mitjan segle XX, els mitjans de comunicació han esdevingut un instrument econòmic en potència i avui dia són aquests interessos econòmics els que condicionen les grans decisions del sistema comunicatiu.

Ens trobem, d'una banda, que els propietaris d'una empresa tenen uns interessos determinats –guanyar diners o influència- i, d'altra banda, el periodisme té un encàrrec que sovint entra en contradicció amb el fet d'obtenir guanys o influir sobre la societat. És freqüent la imposició dels drets dels propietaris sobre els deures del periodisme. Avui, les fronteres entre informació, propaganda i entreteniment són cada cop més subtils. Així doncs, el compromís social dels mitjans de comunicació i dels seus professionals és una de claus que determina la qualitat dels sistemes democràtics.

Pel que fa a les tendències polítiques dels mitjans, la seva fragmentació els darrers anys ha facilitat posicionaments ideològicament marcats. Davant l'allau d'informació que ens arriba des de diversos suports –especialment des de l'esclat de les noves tecnologies i la globalització-, el ciutadà necessita algú que faci la funció de guia en l'àmbit informatiu. Per aquest motiu, el públic escull conèixer el món a través dels ulls del mitjà o mitjans que més s'assemblin a la visió que ja tenia *a priori*. El públic vol llegir per reforçar les seves idees o creences, allò que els hi és més proper a la forma de veure el món de cadascú.

Els mitjans i els seus periodistes formen part i serveixen a una societat concreta. Així, esdevenen un termòmetre de la salut democràtica del seu entorn més immediat. La seva credibilitat, sovint, va molt lligada a la societat a la qual serveixen. Sempre que es mantinguin uns criteris de bona praxi deontològica, els mitjans i els periodistes gaudiran de prestigi professional i social. Una altra qüestió a tenir en compte és la crisi de valors de les societats democràtiques contemporànies, fet que també repercuteix en el món del periodisme.

Però els mitjans de comunicació són un negoci com qualsevol altre i actua d'acord amb als principis de competitivitat. Segons la ideologia liberal, això suposa l'existència de diferents canals de televisió, així com diferents capçaleres de diaris que entra en contradicció amb la pluralitat existent. El model de propaganda suggereix que, a més a més que els grans grups de comunicació són escassos, els seus interessos pel que fa a la informació conflueixen habitualment.

En el present treball, les diferents portades dels diaris durant la celebració del Referèndum d'Autodeterminació de Catalunya l'1 d'octubre de 2017, són fruit de la tendència de cada mitjà. Això no ha de sorprendre. El més neutral seria que totes les portades portessin la mateixa infografia amb els resultats electorals i, a dins el diari, cadascú fes una anàlisi dels resultats i expressin diferents interpretacions. Però això no és així. Un exemple, en la manifestació de l'11 de setembre de 2015 tenia un titular descriptiu fàcil: *2 milions de persones es manifesten a la Meridiana per la Diada*. Alguns, en canvi, van trobar que era més notícia que "la majoria de catalans es van quedar a casa" o "5 de cada 7 catalans no va anar a la manifestació". Cada mitjà té posat el seu vel i aquest és el que marca la línia editorial. Quelcom semblant va passar amb el ball de xifres i les possibles aliances al Parlament de Catalunya després de les eleccions de 2015. Les matemàtiques van deixar de ser una ciència exacta. Tal vegada, segueixen ben presents els versos de Campoamor: "Y es que en el mundo traidor nada es verdad o mentida: todo es segun el color del cristal con que se mira".

Andreu Casero-Ripollès (2008), identifica cinc grans models per a caracteritzar i explicar les interaccions entre periodistes i polítics (l'adversarial, la col·lateral, la de la competició, la d'intercanvi i la de la negociació constant). L'autor destaca de forma especial el model de la negociació constant que el situa en una posició central. En aquest sentit, Casero-Ripollès afirma que *"Este patrón entiende la relación entre periodistas y políticos como el fruto de la interacción continua entre estos dos sistemas sociales dotados de relativa autonomía. Esto implica que las transacciones se llevan a cabo, a priori, desde posiciones de igualdad de condiciones. Es decir, como punto de partida, ningún sistema se ve sometido al otro, sino que cada uno conserva cierto grado de"*

independencia.”²⁵ A les conclusions, destaca sobre els diferents models que “Pese a que cada una, posee sus rasgos distintivos y que su presencia se encuentra vinculada al contexto sociopolítico imperante en cada caso, todas ellas parten de la importancia que las interrelaciones entre estos ámbitos tienen para las democracias actuales. El periodismo asume, así, un papel altamente relevante para la estructuración de la realidad social, la agenda política y la opinión pública. Lejos de quedar reclusos a una mera función de canal, sus profesionales se alzan como actores decisivos para las sociedades actuales.”²⁶

---

²⁵ Casero-Ripolles dins *Estudios sobre el Mensaje Periodístico*, p. 118.

²⁶ Casero-Ripollès, p. 124

TITULARS PORTADES DIARIS: CATALUNYA I ESPANYA

PORTADA	DIA 30 SET	DIA 1 OCT	DIA 2 OCT
Ara	"L'1-O Catalunya s'haurà guanyat el dret a ser respectada"	A les nostres mans	Vergonya i dignitat
ElpuntAvui	[imatge urna] Tot a punt	[imatge] Cridats a decidir	[imatge] Un pas de gegant
La Vanguardia	Trapero ordena desallotjar col·legis, però sense violència	Catalunya, davant la prova de l'1-O	El Govern reprimeix l'1-O
El Periódico	Desafiament als col·legis	El "sí" fa comptes	Insurrecció
El País	La Generalitat lanza la población contra el Estado	La democracia española ante su mayor desafío	El Gobierno impide por la fuerza el referéndum ilegal
El Mundo	La Generalitat burla al Gobierno con unas urnas "made in China"	La rebelión en Cataluña pone hoy a prueba la fortaleza del Estado	Puigdemont proclamará la independencia "en días"
La Razón	Golpe al "plan B" de 1-O: la juez cierra 29 aplicaciones para el voto telemático	Cataluña es España	Firmeza frente al golpe
ABC	El esperpento del 1-O	Cataluña siempre España	Un referéndum fracasado que deja España dañada

PORTADES MITJANS INTERNACIONALS 1-0

DIARI	TITULARS
The Independent	Catalonia in crisis
Taz die tageszeitung	Ist Spanien noch zu retten?
La croix	Catalogne, le chaos du référendu
DeMorgen	Spanje vs. Catalonië 0-1
Le journal de Montréal	Journée NOIRE
The Wall Street Journal	Equifax lawyer in hot seat
The Washington Post	In Catalonia, a chaotic yes
Libération	Catalogne. La coup de force
The national	Spanish day of shame
Het Parool	Spanje laat crisis ontsporen
Le Soir	Madrid a tout perdu
The guardian	Hundreds hurt as Catalonia poll descends into violence
Il Gazzettino	La Catalogna: "Ora l'indipendenza"
La Stampa	L'urto di Barcellona: uddio Spagna
The Daily Telegraph	EU crisis over Catalan poll violence
Corriere della sera	Violenza in Catalogne, voto nel caos
Le Figaro	Les violences creusent le fossé entre Madrid et la Catalogne
Il Terreno	Catalogne, sangue sul voto
El Comercio	Cataluña bajo el caos
Haaretz	Over 760 reported injured in clashes over catalan independence referendum
El Tiempo	España, en jaque tras la tensa jornada en Cataluña
El Mercurio	Mariano Rajoy declara que el referendo catalan "no ha existido"
The New York Times	Catalonia vote on independence falls into chaos
Montreal Gazette	Violence in Catalonia
O Globo	Catalunha desafia Madrid e vota pela independencia
Financial Times	Hundreds hurt as police storm polling booths in catalan vote
Politiken	Cataloniens afsteming slæet red med politivold
NRC Handelsblad	Geweld van Madrid voedt Catalaans separatisme
deVolkskrant	Referendum ontaardt in veldsteg
Clarín	Cataluña dice que ganó la votación por la independencia pero Madrid no la reconoce

3.2.1. ANÀLISI COMPARATIVA DE LES PORTADES

Els diaris a Catalunya

30 de setembre. Portades diaris catalans.

El 30 de setembre, els titulars dels diaris de Catalunya analitzats mostraven diferent tractament el dia abans del Referèndum. El diari Ara transcrivia una frase del president Puigdemont: "L'1-O Catalunya s'haurà guanyat el dret a ser respectada". El Punt Avui titulava "Tot a punt", en un titular petit i en mig de dos anuncis al peu de pàgina, ja que protagonitzava la portada una gran urna sobre fons blanc. La Vanguardia fa referència a l'actuació prèvia dels Mossos d'Esquadra amb "Trapero ordena desallotjar col·legis, però sense violència". Una premonició del que podria passar. Era dissabte i els col·legis estaven ocupats per ciutadans que volien garantir la seva utilització com a lloc de votació. El Periódico és el diari de Catalunya amb un titular amb cos de lletra més gran, habitual d'aquesta capçalera, on versava "Desafiament als col·legis".

Quant a les imatges de portada, al diari Ara la frase el President Puigdemont va acompanyar d'una gran fotografia que ocupa tot el diari, a excepció de la franja esquerra. Aquí també hi apareixen petites imatges referides al "moviment" de la ciutadania i una imatge d'una urna. Al Punt Avui predomina la imatge d'una urna per estrenar, amb fons blanc. Tant a La Vanguardia com al Periódico la imatge de capçalera són els mossos tancant col·legis, ambdues expressant molt bé el contingut dels titulars. La Vanguardia amb una foto de mossos tancant el col·legi i al Periódico uns quants agents dels mossos dins un col·legi envoltats de ciutadans que no volen abandonar-lo, en sintonia amb el mot "rebel·lió" del titular.

1 d'octubre. Portades diaris catalans.

L'1 d'octubre, els titulars dels diaris de Catalunya, el diari Ara titula "A les nostres mans" amb una imatge de diferents mans alçades amb una papereta, tot amb fons de color groc. El diari Avui, destaca més la imatge que el titular. El titular, a la part central del peu de pàgina entre dos anuncis és "Cridats a decidir". La Vanguardia segueix la seva línia descriptiva -que li va bé per tenir un posicionament no tan rotund com la resta- titula "Catalunya, davant la prova de l'1-0". Al Periódico titula "El "Sí" fa comptes". És un titular una mica críptic, com deixant el dubte d'una possible tupinada electoral. Subtitula, seguint la línia del dia anterior, "L'obertura dels col·legis, pendent dels Mossos". Els dos darrers diaris utilitzen la fotografia a gran format amb imatges semblants de ciutadans a dins els col·legis electorals esperant.

2 d'octubre. Portades diaris catalans.

El 2 d'octubre, l'endemà de la celebració del Referèndum els diaris catalans analitzats oferien imatges d'impacte de les càrregues policials. Veien grans fotos de diferents moments de les càrregues policials. A més, el diari Ara d'una persona gran que acaba de votar i amb el puny enlaire mostra la seva satisfacció. Ambdues fotos estan vinculades amb el titular: Vergonya i dignitat. ElPuntAvui sobreimpressiona a una gran foto "2017", fent

referència al fet que la repressió d'altres temps segueix viva actualment. La Vanguardia opta per un titular neutre i descriptiva -dins la seva línia de accontentar a tothom- de "El Govern central reprimeix l'1-O. El Periódico opta per una portada amb fons negre, un titular en gran format: "Insurrecció" i sobreimpressionat a una imatge de les càrregues policials "Repressió intolerable".

Els diaris de Madrid

30 de setembre. Portades diaris de Madrid.

El 30 de setembre, els titulars dels diaris de Madrid utilitzen mots i adjectius per a desqualificar el referèndum i la seva organització: burla del Mundo o esperpento de l'ABC. El País titula "La Generalitat lanza a la población contra el Estado". Aquest titular més propi d'un conflicte bèl·lic, cercar desprestigiar i culpabilitzar a la Generalitat, tot preparant el terreny per a l'aplicació de l'article 155. Acompanya una fotografia on es veu mossos d'esquadra desallotjant ciutadans d'un col·legi. La Razón també amb un llenguatge de crònica bèl·lica titula "Golpe al "plan B" del 1-O: la juez cierra 29 aplicaciones para el voto telemático". També podem observar que la primera paraula és Golpe, utilitzada contínuament pels sectors contraris al referèndum. La fotografia mostra una urna. El Mundo titula "La Generalitat burla al Gobierno con unas Made in China". A la primera part de la frase, tenim l'habitual mot contra el referèndum "burla", Si llegim tota la frase, no s'acaba d'entendre el per què del "Made in China". Hi ha avui dia alguna cosa "a preu raonable" que no es faci en aquest país o és simplement un menyspreu amb aires racistes cap al gegant asiàtic. Per la seva banda, l'ABC mostra els consellers Romeva i Junqueras observant una urna.

1 d'octubre. Portades diaris de Madrid.

L'1 d'octubre, els titulars dels diaris de Madrid posen l'èmfasi en la confrontació Catalunya-Espanya. La Razón amb "Cataluña es España" i l'ABC amb Cataluña siempre España coincideixen. La Razón utilitza tota la portada per a fer una gran bandera espanyola, amb la catalana dins la franja groga central. ABC utilitza també banderes espanyoles a la fotografia, d'uns manifestants davant el PALAU DE LA GENERALITAT. El Mundo titula "La rebelión en Cataluña pone a prueba la fortaleza del Estado", amb una imatge també de la plaça de Sant Jaume plena de banderes espanyola amb una de primer pla. El País titula "La democracia española ante su mayor desafío" amb una imatge de la Rambla.

2 d'octubre. Portades diaris de Madrid.

Les portades de l'endemà del Referèndum són les que més ens interessaven perquè mostren amb més claredat el relat ofert pels diferents mitjans sobre els fets de l'1-0.

El 2 d'octubre, els titulars dels quatre diaris de Madrid ofereixen un relat coincident, mentre que difereixen en el tractament de les imatges. D'una banda, els titulars eren clars i contundents: El Gobierno impide por la fuerza el referéndum ilegal (*El País*), Puigdemont proclamará la independencia en

días (*El Mundo*) Firmeza frente el golpe (*La Razón*), Un referéndum fracasado deja España Dañada (*ABC*).

Pel que fa a les imatges, *El País*, *La Razón* i *ABC* mostren unes fotografies al·ludint a les topades entre els Mossos d'Esquadra i la Policia Nacional, volen destacar la traïció del Mossos perquè no van intervenir en les càrregues policials. Precisament, les imatges de les càrregues policials són ocultades mentre els diaris internacionals mostraven a les seves portades tant les imatges com en els titulars d'una forma clara i explícita les càrregues policials contra la població que volia votar.

Les imatges que acompanyaven la majoria dels mitjans de comunicació internacionals (veure Annex II), sobre el referèndum de l'1 d'octubre a Catalunya, versen sobre l'actuació policial contra la població que volia votar.

Les imatges diuen moltes coses del que va passar, són la fotografia del moment. Una imatge val més que mil paraules. L'acompanyament dels titulars i redacció de la notícia tenia una tasca complicada davant l'impacte de les imatges. "*Les fotografies creen realitat*" afirmava la investigadora del CIDOB Blanca Garcés en un cicle de conferències.²⁷ Mentre cada fotògraf, professional o amateur capta el moment i el reté, l'emmarcament de la notícia i la seva interpretació són sempre posteriors als fets.

El professor de Comunicació Enric Marín, en el seu article "El poder de les imatges"²⁸ escriu que "aquesta vegada les imatges ho diuen tot, i de forma inapel·lable." I afegeix més endavant que "*en l'època de l'autocomunicació de masses, el control dels mitjans tradicionals que operen des de Madrid continua sent eficaç per condicionar la formació de l'opinió pública espanyola, però ja no ho és per incidir positivament en l'opinió pública catalana i internacional. L'espiral del silenci a què s'ha vist sotmesa la societat espanyola ha tingut uns efectes fortament contraproductius a Catalunya i a la resta del món. Només cal pensar en l'episodi de l'«a por ellos»*".

En aquest sentit, Josep Gifreu (2018) expressa que "*L'anàlisi de les portades dels diaris seleccionats, obrint amb la notícia del referèndum per a la independència de Catalunya, ofereix una mostra significativa de la lluita per imposar relats oposats sobre el fet ruptura, però registrant a l'hora una evidència comuna: les imatges de la brutalitat i la violència de l'Estat espanyol.*"²⁹

---

²⁷ *La representació de la dona en els conflictes internacionals. Una mirada des del fotoperiodisme* en el marc del Cicle "Què passa al món", organitzat pel CIDOB i la Revista 5W el 14 de juny de 2108

²⁸ [El Periódico de Catalunya](#), 2 d'octubre de 2017.

²⁹ Guifreu, p. 50.

Sílvia Cabezas³⁰ afirma que en termes d'escenificació i de defensa de valors universals, el bloc independentista té un relat ben construït i senzill d'amplificar mediàticament, mentre que "el no-relat" dels contraris al referèndum es tradueix en la pitjor de les imatges possibles en democràcia: la repressió de l'Estat."

D'altra banda, Pascual Serrano esmenta que "gracias a ese secuestro de la información política por parte de la prensa, los medios se han convertido en los dueños del mensaje emitido por el líder político. Lo pueden silenciar, amplificar, tergiversar, transformar."³¹ p.27

A grans trets, els diaris de Madrid tendeixen a no narrar els motius que porten a la ciutadania de Catalunya a mobilitzar-se. Això genera un efecte descontextualitzador. En canvi, els diaris de Catalunya sí que tendeixen a donar context a la notícia.

---

³⁰ Informe LA CAMPANYA DEL REFERÈNDUM DE L'1-O ALS INFORMATIUS. Anàlisi del discurs televisiu entorn de la històrica convocatòria. Grup de periodistes Ramon Barnils (2018).

³¹ Serrano (2009), p. 27.

3.2.2. APLICACIÓ DEL MODEL DE PROPAGANDA

Aplicarem el model de propaganda de Noam Chomsky i Edward S. Herman i els seus cinc filtres.

1r) *Envergadura, concentració de la propietat, riquesa del propietari i orientació dels beneficis de les empreses dominants en l'àmbit dels mitjans de comunicació.* Les polítiques neoliberals iniciades als anys 80 del segle XX, ha tingut com a conseqüència una concentració de les empreses amb la formació de grans corporacions globals. Els mitjans de comunicació no han restat aliens a aquesta tendència i han configurat grans grups corporatius. Aquesta concentració s'ha produït, bàsicament, per dos motius. Primer, la lògica imposada pel mercat i, segon, l'entorn de desregulació favorable promogut des del poder polític.

Les polítiques neoliberals porten a una gran penetració de capital del sector bancari i financer als mitjans de comunicació. Aquest fet provoca, de retruc l'augment de la presència de directius dels inversors en l'accionariat i els consells d'administració dels mitjans.

L'Estat espanyol no ha restat aliè a aquesta tendència global de concentració. Com a conseqüència, pateix un excés de concentració de la propietat dels mitjans de comunicació que posa en un alt risc el pluralisme en aquest sector. El 2015 a l'estudi del [Media Pluralism Monitor](#), fet a 19 països, reflecteix que el 58% del mercat espanyol està controlat per només tres companyies.

A més a més, el Media Pluralism Monitor destaca la manca de transparència en la propietat dels mitjans. Ni la regulació ni el registre d'empreses no proporcionen cap mena d'informació sobre les relacions entre els propietaris d'empreses de mitjà amb altres interessos d'aquestes mateixes empreses, sigui en sectors veïns, com ara telecomunicacions, o d'altres com construcció, immobiliària, distribució o finances. Aquest fet provoca que el públic rebi una visió distorsionada dels participants en la cadena de valor dels mitjans, sense ser conscient de les influències que reben els mitjans.

D'altra banda, hi ha autors que destaquen que la necessitat d'una eficiència corporativa, amb models d'autofinançament, expansió i l'establiment d'aliances estratègiques, ha produït un augment dels interessos dels grups de comunicació amb el sector financer. Així, s'ha passat a ser un objecte informatiu primari, soci industrial, client, anunciant i prestador (Almirón, 2008).

La tendència cap al finançament és més forta com més gran és el grup. L'aliança entre grups de comunicació i sectors financers i bancari fomenta,

segons Almirón (2008), una necessitat més gran de rendibilitat a curt termini. Això genera una situació de major inestabilitat i un desajust entre els indicadors de l'activitat productiva i financera de les companyies, obtenint una sobrevaloració.

Per l'autora, ambdós factors han suposat un augment en els riscos empresarials i una amenaça als principis de responsabilitat social de les empreses de comunicació. Generalment, cal entendre que un rol més gran dels actors aliens al sector de la comunicació, que han vist un nínxol de mercat on augmentar els seus beneficis, afavoreix la primacia dels criteris comercials per sobre dels informatius.

Així doncs, tenim una més gran concentració del sector de la comunicació amb uns lligams estrets entre els membres de l'elit. A més, el primer filtre es veu enfortit per la necessitat de maximitzar el benefici. Això implica una reducció dels recursos humans i econòmics necessaris per a produir informació que s'incrementarà en períodes de crisi com és el cas actual.

Tanmateix, el model de propaganda de Chomsky i Herman permet entendre que es produeixi un ventall més ampli en els punts de vista reflectits en els mitjans pel que fa a qüestions on les elits estan menys implicades o existeixen divergències entre elles. Llavors els mitjans donaran cobertura a totes les posicions de les elits.

A tall de resum, el primer filtre referit a la propietat dels mitjans de comunicació, és el més rellevant donada la importància del capital financer per fer viables grans projectes empresarials. Els següents filtres, que tot seguit analitzarem, tenen una connexió directa amb el primer.

2n) *Publicitat com a font principal d'ingressos dels mitjans.* Aquest filtre està estretament lligat amb el primer. Els mitjans de comunicació resten sustentats econòmicament per la inclusió de la publicitat. Aquest filtre es retroalimenta amb el primer, ja que els publicitants -en la mesura del seu grau de participació accionarial i d'influència- volen que la línia del mitja vagi en consonància amb la seva ideologia i interessos. Per tant, hi ha notícies que no es publiquen perquè van en contra de la línia editorial marcada.

3r) *Dependència dels mitjans de la informació proporcionada pels governs, empreses i pels "experts".* Avui, les redaccions dels mitjans pateixen una dependència informativa de les fonts oficials. En el nostre objecte d'estudi, trobem mitjans amb una dependència informativa del Govern de la Generalitat i d'altres, del govern de l'Estat. Els governs tenen un sistema de producció d'informació pròpia molt desenvolupada i amb un destacat avantatge: no són qüestionades. Això és degut al fet que els mitjans depenen d'aquestes fonts per a poder desenvolupar molts dels seus

continguts. Per tant, els hi concedeixen autoritat i legitimitat, presentant la informació com a objectiva. Per la banda contrària, trobem aquelles fonts que provenen de sectors marginals que reben poca cobertura i són tractades, d'entrada, de forma escèptica. Conseqüentment, les elits constitueixen el primer grup que estableix l'agenda dels temes a tractar i el seu enfocament.

En aquest treball, per temes d'espai i abast, no s'analitzen els informatius de les televisions. Ara bé, voldria fer referència a l'estudi fet per Sílvia Cabezas (2017) pel que fa a les dues corporacions de ràdio i televisió, una de l'Estat i l'altre de la Generalitat. Cabezas esmenta que *"el posicionament informatiu de TV3 i TV1, malgrat que cal puntualitzar-ne les grans diferències deontològiques que les separen, coincideixen a la inversa" a l'hora de reforçar els missatges dels seus respectius governs. Tanmateix, el discurs proactiu del bloc unitari del "Sí" és entusiasta davant d'un plantejament immobiliari, reactiu i obsessionat amb el compliment de la llei i el marc constitucional."*

A l'Estat espanyol, tal com ha explicat Vicenç Navarro (2007), el domini del pensament liberal és patent fins i tot en mitjans de tradició socialdemòcrata com *El País*.

4t) *Contramesures i correctius diversos com a mètode per a disciplinar els mitjans de comunicació.* Els escorcolls a les seues de diferents mitjans, molts sense ordre, són correctius judicials contra mitjans que van publicar anuncis. La pressió per part de les elits polítics -mitjançant el braç del poder judicial- i la pressió de les elits econòmiques amb interessos dins els mitjans de comunicació fan que aquest es disciplinin.

5è) *Convergència amb la ideologia dominant.* Les notícies del referèndum de l'1 d'octubre es presenten amb una visió de la realitat maniquea i dicotomitzada, entre bons i dolents, on s'utilitza diferents vares de mesurar segons la conducta de cadascú. A escala global, la guerra contra el terrorisme constitueix un dels elements de la ideologia dominant més rellevants d'avui, ja que permet aquesta divisió del món que lliga amb el xoc de civilitzacions i la superioritat moral d'occident. Aquesta ha estat la raó per intervenir en altres països en diferents conflictes els darrers anys, sota la bandera del benestar de la població mundial.

Segons Guifreu (2018), la categorització és prou àmplia i difusa per a poder englobar a qualsevol enèmic oficial. Així s'han justificat guerres i sancions econòmiques contra els enèmics (us enviem les forces d'ordre i "A por ellos" i, a més, us intervenim econòmicament: Generalitat, empreses, ...) o espionatge de líders i actors destacats de l'altra banda (membres del govern de la Generalitat, alts càrrecs, ...).

3.3. L'ÚS DEL LENGUATGE

Antoni Gutiérrez-Rubí en el seu article "[La política del relato](#)", pel que fa a les paraules dins la construcció del relat polític esmenta que *"La recuperación del poder de la palabra es el objetivo de la política del relato. Estamos inmersos en una cacofonía de mensajes y consignas (mediáticos, publicitarios, electorales, tecnológicos...), donde la pérdida de sentido y del valor de las palabras empobrece la esencia del pensamiento. La enorme saturación de información (que no hemos pedido, ni seleccionado...) que simplemente nos "ataca", interpela, interrumpe, molesta... y a la que nos vemos sometidos, on y off line, genera un "ruido" permanente, una gran caja de resonancia, donde alzar la voz por encima del otro y multiplicar la intensidad de los impactos no resulta efectivo. Todo lo contrario."*

Més endavant afegeix que *"El ruido permanente hace que bloqueemos mecánicamente nuestra capacidad receptiva, dejando de prestar atención incluso a aquellos temas que serían susceptibles de atraer nuestro interés. La desconfianza y el rechazo ganan terreno."*

D'altra banda, l'enunciador dominant és l'Estat i tots els seus organismes, és la veu oficial. La rellevància d'aquesta figura en el discurs periodístic sembla fora de dubte. Davant aquest fet, la Generalitat com enunciador té una activitat desigual davant el Govern espanyol.

En aquest sentit, el periodisme polític té una dependència gairebé absoluta de l'activitat informativa dels mitjans respecte a les fonts. Les fonts més habituals i determinants de la informació s'ubiquen en els cercles de poder polític; és a dir, les elits. L'Estat representa l'òrgan suprem del poder enunciatiu perquè tot allò que diu es converteix en discurs performatiu. Per tant, darrere de qualsevol narrativa s'ha d'assumir que hi ha una maquinària que estructura i activa el relat.

La configuració de dos relats diferenciats també comporta l'ús d'un llenguatge diferenciat. D'un costat, des dels mitjans contraris al referèndum, hi ha un ús continuat de mots amb significació negativa com insurrecció, cop, rebel·lió, cop d'Estat, fractura, crisi, tensió, contra, il·legal, secessió,...; o d'altres amb un significat monolític i tancat com monarquia, unitat, la llei, títeres, NO, suspès, inanició, Guardia Civil, Policia Nacional, il·legal, desafiament, contra, torcebraç, xoc de trens, insurrecció...

En canvi, les paraules utilitzades pel relat dels partidaris del referèndum el seu llenguatge és positiu i d'esperança: canvi, república, votarem, democràcia, dret a decidir, SÍ, votar, Mossos, il·legalitzat, pacíficament, festiu, acte...

Una altra qüestió a tenir la utilització de mots poc descriptius, l'emascament d'accions com càrregues policials proporcionals o no hi va haver violència. Aquestes afirmacions del relat dels diaris de Madrid

contrasta fortament amb totes les imatges i informacions publicades a les portades dels principals rotatius a escala mundial.

Hi ha també una manipulació evident amb la tergiversació dels fets, negant l'evidència, amb expressions com "No va haver-hi referèndum"; "No hi va haver referèndum" o "No hi va haver violència". Unes informacions que anaven en la línia marcada pel govern central, amb el president Rajoy acostuma a evitar entomar directament els grans temes i quan ho fa és per negar l'evidència.

Els periodistes van ser al punt de mira de l'activitat antireferèndum per part de l'Estat. Con que no poden prohibir directament drets fonamentals, el govern de Madrid va actuar de forma més sibil·lina: delimitar les paraules que podien ser utilitzades i les que no. Aquesta intervenció directa es va focalitzar en els mitjans públics depenent de la Generalitat de Catalunya, especialment TV3 i Catalunya Ràdio, emissores líders d'audiència en l'apartat d'informatius on hi havia paraules prohibides.

Per tant, el llenguatge utilitzat pels mitjans de comunicació és una pota més en la configuració del relat de cada part. La presa de posició dels mitjans de comunicació a favor o en contra del referèndum dóna com a resultat una informació, especialment des de la part contrària, carregada d'opinió i amb la utilització de molts adjectius.

Finalment, una altra qüestió molt important és l'actuació de la justícia incitada des del Govern central i que feia servir com a paraigües de totes les accions dutes a terme que en una democràcia plena no es produeixen. En aquest sentit, s'entén més bé l'afirmació del president del Govern espanyol, Mario Rajoy quan afirma un cop acabada la jornada de l'1 d'octubre que "*Hemos hecho lo que teníamos que hacer, actuando con la ley y sólo con la ley.*"

4. CONCLUSIONS

Resposta als objectius del treball

L'objectiu d'aquest treball és extreure el relat que els mitjans de comunicació van oferir sobre el referèndum d'autodeterminació de Catalunya de l'1 d'octubre de 2017. Després d'analitzar com presenten una selecció de diferents mitjans de comunicació els fets del referèndum l'1 d'octubre, es poden inferir les següents conclusions.

Cal esmentar, d'antuvi, que la temàtica abraça un camp molt ampli i molts conceptes entreligats. El present treball final de grau, com a primera aproximació a la investigació, té les seves limitacions en període de realització així com en la seva extensió.

La finalitat de l'estudi era donar resposta a quin relat han ofert els mitjans de comunicació, sobre una mostra escollida entres diaris de Catalunya (Ara, ElPuntAvui, La Vanguardia i El Periódico) i Espanya (El País, El Mundo, La Razón i ABC). La referència a alguns mitjans internacionals ha permès oferir, des de la distància, una perspectiva molt diferent quant al relat dels fets fet des dels mitjans de Madrid.

Els diaris analitzats presenten relats contradictoris i incompatibles, en el sentit que uns mitjans s'oposen als altres. Prima l'eix nacional Catalunya-Espanya, mentre l'eix esquerra-dreta no té repercussió en el discurs.

El tractament periodístic de cadascun dels 8 diaris analitzats resta determinat pel seu lloc d'origen, Catalunya o Madrid, i la seva línia editorial.

El model d'anàlisi de Noam Chomsky i Edward Herman per estudiar el cas plantejat des de la perspectiva de l'economia política, considera que els mitjans de comunicació de massa serveixen per a mobilitzar el suport per als interessos particular que dominen l'Estat i l'empresa privada.

La pèrdua generalitzada del rol assignat tradicionalment als mitjans de comunicació en les societats democràtiques, com a ens fiscalitzador i informador del poder polític; l'1 d'octubre representa un atac directe a la llibertat d'expressió i d'informació. L'Estat espanyol que es reclama democràtic cau massa sovint en la temptació de fer servir els seus aparells per anar contra els que considera els seus adversaris polítics. Ho van viure amb el conflicte basc i ara ho han traslladat a Catalunya.

Segons T. A. Van Dijk (2011) "El que més influeix en les societats modernes és el poder simbòlic d'aquells que controlen la informació, la comunicació i el coneixement".³² Per tant, la llibertat d'expressió i la llibertat d'informació han quedat qüestionades, no només a Catalunya, sinó especialment a escala europea i mundial. Aquesta ha estat una gran victòria del relat

---

³² Van Dijk (2006). p. 79

independentista: desemmascarar el pòsit franquista, per tant antidemocràtic, de l'Estat espanyol.

En una situació de conflicte, amb una situació de caràcter extraordinari com és la convocatòria d'un referèndum d'autodeterminació, té uns efectes extraordinaris. Les votacions durant la jornada de l'1 d'octubre es convertiran en "un impacte directe", seguint la proposta del terme feta per Giorgio Grossi. El desenvolupament de tot el procés cap al referèndum ha aconseguit un efecte, més enllà de la votació, que és desemmascarar el grau de qualitat democràtica de l'Estat espanyol, així com l'ús extremat de la violència policial contra població en actitud pacífica. En aquest sentit, la projecció d'odi dels mitjans de Madrid, des de fa dècades, s'ha incrementat amb el referèndum per l'excepcionalitat del moment. Un relat que ha creat un pòsit en la població espanyola de més aversió vers els catalans "A por ellos". La conseqüència d'aquesta actuació contra Catalunya, emmarcada en un àmbit que va més enllà de l'actuació policial, judicial i política, ha estat la desconexió afectiva del poble de Catalunya vers l'Estat.

Una gran fita de l'independentisme ha estat la institucionalització del terme referèndum en tots els àmbits. L'acceptació del mot per a designar-lo, encara que s'adjectivi, és una victòria del relat independentista. (il·legal). En la mateixa línia, afegiríem també el terme República per diferents motius. D'entrada, es contraposa amb Monarquia. La monarquia espanyola ha baixat la seva popularitat de forma notable. La successió d'escàndols econòmics, amorosos, de relació entre la mateixa família reial, ... Ni tan sols la Coronació de Felip VI, deixant el seu pare Joan Carles I com a rei emèrit ha aconseguit aturar la baixada de la popularitat. A més, Felip VI és un Borbó successor de Felip V que va abolir les constitucions catalanes al segle XVIII i de record nefast en el subconscient col·lectiu del poble de Catalunya.

Després de l'1 d'octubre, l'aplicació del 155 i l'empresonament de membres del govern català i dels líders d'Òmnium i l'ANC, així com l'exili d'altres, els dos relats segueixen vius. L'any 2009 vindrà marcat pels judicis als encausats. Llavors, tal vegada, tornin a aflorar els relats dels dos blocs antagònics. Així doncs, resta per a un futur propi seguir estudiant el relat dels mitjans de comunicació sobre les conseqüències polítiques i socials derivades dels judicis.

Tal com hem exposat, a escala informativa, queda fora de dubte la importància del tema del referèndum de l'1 Octubre. Va ser tema de portada durant tres dies arreu del món, especialment durant la jornada de l'1-O i l'endemà. Pel que fa a la imatge, la victòria del relat pro referèndum ha estat incontestable. No competir amb paraules davant l'impacte de les imatges. En aquesta situació, només queda l'opció del desprestigi mitjançant la desinformació i l'atribució com a falses o manipulades

imatges de les càrregues policials que circulaven per la xarxa. Evidentment, no pot lluitar en un camp de batalla uns pocs soldats a Espanya en forma de *fake-news* si la informació dels fets que vols atacar té desplegat un exèrcit a escala planetària.

Metareflexió sobre el procés d'elaboració del TFG

Primer de tot, he d'agrair els consells, l'orientació i la paciència del meu director de TFG, el Sr. Ernest Benach.

Segon, per a un estudiant de Grau sempre més dificultós abordar un tema recent i amb un alt contingut de càrrega emotiva i ideològica sempre és un repte. I més, fer-ho des d'un corrent crític amb els mitjans de comunicació com són les aportacions de Noam Chomsky. Tens la sensació que allò has après a la universitat és un referent teòric, però la realitat és una altra i queda molt camp per recórrer i descobrir allò que molt pocs saben.

Tercer, l'amplitud de factors que intervenen en el referèndum de l'1 d'octubre fa que s'hagi d'acotar molt el camp d'estudi, amb el perill de pèrdua de perspectiva que una anàlisi més global i extens permetria.

Quart, esmentar la dificultat de destriar el gra de la palla en una societat amb sobreinformació.

Cinquè, des del punt de vista de la comunicació, la temàtica abordada és apassionant, ja que tracta el rol del periodista i els seus condicionants en el desenvolupament del seu treball.

Sisè, s'ha d'intentar ser objectiu -si això és possible- i cercar un distanciament prou ampli de l'objecte d'estudi.

Finalment, l'opinió personal sobre el resultat del treball és de satisfacció, aprenentatge i l'aplicació dels conceptes estudiats durant el Grau. Hi ha un però, la manca de temps. Caldria fer una revisió del pes -pel que fa als crèdits- del Treball Final de Grau, ja que la dedicació requerida no es correspon amb l'assignació de crèdits. Dit això, crec que els fets al voltant del referèndum de l'1 d'octubre obre camps molt interessants per a l'estudi molt més amplis en l'àmbit de la Comunicació.

BIBLIOGRAFIA

- Alsius, S. (1999). *Codis ètics en el periodisme televisiu*. Barcelona: Pòrtic.
- Barthes, R. (1970). *Análisis estructural del relato*. Buenos Aires: Editorial Tiempo Contemporáneo.
- Borràs, J. (2018). *Dies que duraran anys*. Barcelona: Ara Llibres.
- Bourdieu, P. (1997). *Sobre la televisión*. Barcelona: Anagrama.
- Busquet, J., Medina, A., Sort, J. (2010). *La història de la recerca en comunicació. L'estudi de les influències dels mitjans de comunicació social*. FUOC: Barcelona.
- Casero, A. (2008a): "Estrategias políticas, construcción mediática y opinión pública en el 11-M. Un "caso excepcional", en Sampedro, Víctor (coord.): *Medios y elecciones 2004. La campaña electoral y las otras campañas*. Madrid: Ramón Areces, URJC y UGR.
- Casero, A. (2008b): "Modelos de relación entre periodistas y políticos: la perspectiva de la negociación constante", *Estudios sobre el mensaje periodístico*, 14: 111-128.
- Castells, M. (2009). *Comunicació i poder*. Barcelona: UOC.
- Castells, M. (2003). *L'era de la informació. Economia, societat i cultura*. Vol. I: La societat xarxa. Barcelona: UOC.
- Chomsky, N. (1992). *Ilusiones necesarias: control del pensamiento en las sociedades democráticas*. Madrid: Libertarias-Prodhufo.
- Chomsky, N. Herman, E. S. (1990). *Los Guardianes de la libertad: propaganda, desinformación y consenso en los medios de comunicación de masas*. Barcelona: Crítica.
- Culla, J. B. (2017). *El tsunami*. Barcelona: Pòrtic.
- Culla, J. B. (2018). *Els fets de l'1 d'octubre*. Lleida: Pagès.
- Eco, U. (1975). *Apocalípticos e integrados ante la cultura de masas*. Barcelona: Lumen.
- García-Planas, P.; Ulcelay-Da Cal, E.; González, A. (2018). *Tumulto. Meditaciones sobre l'octubre català*. Barcelona: Gregal.

Gifreu, J. (2018). *El quart poder i la independència*. Barcelona: Angle Editorial.

Grossi, G. (2007). *La opinión pública. Teoría del campo demoscópico*. Madrid: CIS.

Habermas, J. (1986). *Historia y crítica de la opinión pública*. Barcelona: Gustavo Gili.

Lakoff, G. (2011). *No pensis en un elefant!: Llenguatge i debat polític*. Barcelona: Viena edicions.

Kapuscinski, R. (2006). *Los cínicos no sirven para este oficio*. Barcelona: Anagrama.

Lasswell, H. D. (1985). "Estructura y función de la comunicación en la sociedad". A: M. de Moragas (ed.). *Sociología de la comunicación de masas II. Estructura, funciones y efectos* (pàg. 50-68). Barcelona: Gustavo Gili.

Lippmann, W. (2003). *La opinión pública*. Madrid: Langre.

March, O. (2018). *Los entresijos del 'procés'*. Madrid: Catarata.

Mc Combs, M. E. (2006). *Establecimiento de la agenda. El impacto de los medios en la opinión pública y en el conocimiento*. Barcelona: Paidós.

Noelle-Neumann, E. (2010). *La espiral del silencio*. Barcelona: Paidós.

Pineda, A. (2001). *El modelo de propaganda de Noam Chomsky: medios mainstream y control del pensamiento*. *Ambitos: Revista internacional de comunicación*. Núm. 6, pp. 191-210.

Pujol, A. (2018). *Vam fer un referèndum*. Barcelona: Saldonar.

Rodrigo, M.; Estrada, A. (2008). *Les teories de la comunicació*. Barcelona: UOC.

Serrano, P. (2009). *Desinformación*. Barcelona: Península.

Serrano, P. (2010). *Traficantes de información*. Madrid: Foca.

Van Dijk, T.A. (2011). *Discurs, poder i elits simbòliques*. Cap 3 dins Marín Jordà, M.J. et al. *Discurs polític i identitats (trans)nacionals*. València: Universitat de València. Servei de publicacions

Verdú, V. (1996). *El planeta americano*. Barcelona: Anagrama.

WEBGRAFIA

https://www.ara.cat/analisi/Lanalisi-dAntoni-Bassas-postveritat_0_1688831208.html

<https://catmemoria.cat>

<http://cmpf.eui.eu/>

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ES/ALL/?uri=CELEX%3A31997L0066>

<https://www.periodistes.cat>

<https://dictionary.cambridge.org>

<http://www.elcritic.cat>

<https://www.enciclopedia.cat/diccionaris>

<https://en.oxforddictionaries.com>

https://www.fundaciocatalunya.cat/public/docs/93_mh_informe_cdr_.pdf

<https://firstdraftnews.org>

<https://www.gutierrez-rubi.es/2008/04/22/la-politica-del-relato/>

<http://kiosko.net/>

<https://www.media.cat>

https://telos.fundaciontelefonica.com/telos/anteriores/num_032/actuali_li_bros5.html

<http://www.rae.es>

<http://www.storydata.es/relatsoberts/>

<https://www.ymedia.es/es/mapa-de-medios>

<https://www.youtube.com/watch?v=KWLto7JBjrk>

<https://www.youtube.com/watch?v=GIoJPDHPgnY>

<https://www.youtube.com/watch?reload=9&v=mx-VYpdIChE>

ANNEX I

PORTADES DIARIS CATALANS

30 de setembre

1 d'octubre

2 d'octubre

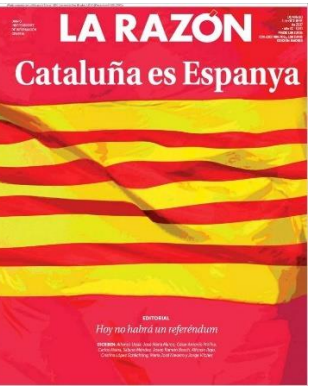

PORTADES DIARIS DE MADRID

30 de setembre

1 d'octubre

2 d'octubre

ANNEX II

PORTADES DIARIS INTERNACIONALS. 2 D'OCTUBRE 2017.

Algemeen Dagblad

maandag 2 oktober 2017 Prijs €2,20

Feyenoord en Ajax staan op AZ en Heerenveen kansloos

MAX NR. 1!

Tweede GP-zege met applaus van Lewis Hamilton

Spaanse regering zet ruim 10.000 agenten in

Ruim 850 gewonden

Exitpolls: 67 procent stemt vóór een onafhankelijk Catalonië. Premier: ik ga het regelen

Veldslag in Catalonië

Guarda Civil

De Spaanse politie had tijdens de veldslag in Barcelona de taak om de demonstranten te verspreiden en de veiligheid te waarborgen. De politie heeft ongeveer 10.000 agenten ingezet. Er zijn ruim 850 gewonden. De premier heeft gezegd dat hij de situatie zal regelen.

Lunes 2 de Octubre 2017

Boca

Con puntaje ideal

Cataluña dice que ganó la votación por la independencia pero Madrid no la reconoce

Una semana caliente en la Justicia para referentes del kirchnerismo

Vuelve el terror en Francia: asesinan a dos mujeres

La intensidad de los leyendas

Más leyenda que kirchneristas en el acto por Maldonado

Parálisis por los créditos, sobre los departamentos

Sierra corre los milas por suertes y alcoholismo

朝日新聞

10月2日 月曜日

2017年10月2日

対北朝鮮「圧力の先を示して」

若狭氏政権奪取次の次

新党か無所属かなお協議

州独立投票 個人超負傷

カタリーニャ 治安部隊と衝突

自民への対抗軸 難航

若狭氏政権奪取次の次

新党か無所属かなお協議

州独立投票 個人超負傷

カタリーニャ 治安部隊と衝突

O GLOBO

Sexta-feira 2 de Outubro 2017

Original do Rio-2016 se reencontra com 'The Artista'

Catalunha desafia Madri e vota pela independência

Referendo teve violenta repressão policial, que deixou mais de 850 feridos

Terror ataca em França e Coreia

Estação vai reverter penção a Aécio sem esperar STF

Educação gratuita tem fome e falta na desigualdade

Catalunha desafia Madri e vota pela independência

Referendo teve violenta repressão policial, que deixou mais de 850 feridos

Terror ataca em França e Coreia

Estação vai reverter penção a Aécio sem esperar STF

Educação gratuita tem fome e falta na desigualdade

844 blessés lors du référendum catalan

JOURNÉE NOIRE

6 PAGES

Le « oui » aurait obtenu 90 %

Joseph Facl en Catalogne

Des scènes que je n'oublierai jamais

LUNDI 2 OCTOBRE 2017

LE JOURNAL DE MONTRÉAL

Richesse Qui forme le 1% au Québec? **PAGES 26 ET 27**

Jagmeet Singh élu chef du NPD Il tend la main aux Québécois **PAGE 28**

A 4 mois des Olympiques Pyeongchang inquiète les parents **ADA** d'athlètes **PAGES 34-35**

2 POUR 1 2 PAIRES À PARTIR DE 299\$

NEWLOOK lunetterie

1,09\$ + TAXES ÉDITION PROVINCIALE, L7S+7R ARBITRE ET LES LÉS DE LA MADRÈNE, L39+7R 50 PAGES VOL. LIV. N°110 **WWW.JOURNALEDMONTRÉAL.COM**

EL TIEMPO

Lunes 2 de Octubre de 2017

España, en jaque tras tensa jornada en Cataluña

La Dirección General de Investigación Científica y Tecnológica de España (DGTIC) ha publicado un informe sobre el estado de la ciencia en el país.

Reconstrucción de Moera está en un 30 por ciento

El diario se salva de Milagro

El terrorífico ataque de un avión en Francia

City De compras de electrónica **City**

LUNDI 2 OCTOBRE 2017 **www.corriere.it** **ANNI 110** **N. 193**

CORRIERE DELLA SERA

Milano, un'altra lui. Juve, pari a Bergamo. Il Napoli, primo da solo

Avanza la gara. Gli eroi: 75 anni di Felice Gimondi

Violenza in Catalogna, voto nel caos

Scontri e barricate ai seggi, centinaia di feriti. Spari di proiettili di gomma, la polizia locale si ribella

IL COMMENTO La domenica nera dell'Europa e i fantasmi del re

Attacco a Marsiglia. Due ragazze uccise

LA RUGGINE DI DESTRA E SINISTRA

LE DUE Costituzione da rifare. Così la Spagna si salva?

GIANELLI Lo strapuntino

CASA APERTA L'odio che riaffiora per colpa dei politici

Mayra che cammina con un nuovo piede

Le meteofosfi vicenti di Milano

Il Cavaliere

LEGGI I ragazzi in provincia

DAGENS NYHETER.

hundraab ska bade när polis försöker stoppa vålet

Kristersson vill göra upp med S om invandringen

Att utöka utvärderingen av EU-länder

Ena årens ledarskap

Best for Sport

The Daily Telegraph

EU crisis over Catalan poll violence

Brussels fails to criticise Spain for violent response after hundreds of voters are injured in police clashes

Violence broke out in Barcelona as the Catalan government held a referendum on independence. The police used force to disperse the crowd, leading to injuries and property damage.

Tories to press on with Universal Credit roll-out

Conservative Party Education Secretary Michael Gove has announced that the government will continue to roll out Universal Credit, despite opposition from some Tory MPs.

Why the door is closing on the open-plan office

Why the door is closing on the open-plan office. As companies seek to improve productivity and reduce costs, the open-plan office is being replaced by more private workspaces.

How running can help you to do a better job at work

How running can help you to do a better job at work. Regular exercise, particularly running, has been shown to improve cognitive function and productivity.

Bags for life may give you bags of stomach trouble

Bags for life may give you bags of stomach trouble. While reusable bags are environmentally friendly, they can cause digestive issues due to their weight and material.

Η ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΤΩΝ ΣΥΝΤΑΚΤΩΝ

ΑΝΑΡΧΙΑΚΑ ΚΑΙ ΕΚΤΕΝ ΚΑΤΑΛΟΓΙΑ ΑΠΡΟΙΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΣΤΟ ΚΕΝΤΡΟ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ ΤΗΣ ΠΑΤΡΗΣ

Ματωμένες κόλλες

Ματωμένες κόλλες. Η κατάσταση στην Ελλάδα είναι κρίσιμη, με οικονομική ύφεση και κοινωνική αναστάτωση.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ 2007-2013

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ 2007-2013

Frankfurter Allgemeine

ZEITUNG FÜR DEUTSCHLAND

HERAUSGEBER: DR. GERTH VON DER GÖLLE, DR. GERTH VON DER GÖLLE, DR. GERTH VON DER GÖLLE

Redaktion: Postfach 10 15 53, D-60526 Frankfurt am Main

Abonnements: Postfach 10 15 53, D-60526 Frankfurt am Main

Vertrieb: Postfach 10 15 53, D-60526 Frankfurt am Main

Druck: Postfach 10 15 53, D-60526 Frankfurt am Main

Verlag: Postfach 10 15 53, D-60526 Frankfurt am Main

Verlag: Postfach 10 15 53, D-60526 Frankfurt am Main

Verlag: Postfach 10 15 53, D-60526 Frankfurt am Main

Verlag: Postfach 10 15 53, D-60526 Frankfurt am Main

Verlag: Postfach 10 15 53, D-60526 Frankfurt am Main

Verlag: Postfach 10 15 53, D-60526 Frankfurt am Main

Verlag: Postfach 10 15 53, D-60526 Frankfurt am Main

Verlag: Postfach 10 15 53, D-60526 Frankfurt am Main

Verlag: Postfach 10 15 53, D-60526 Frankfurt am Main

Verlag: Postfach 10 15 53, D-60526 Frankfurt am Main

Verlag: Postfach 10 15 53, D-60526 Frankfurt am Main

Verlag: Postfach 10 15 53, D-60526 Frankfurt am Main

the guardian

Production suspended at 2 Sisters poultry plant

Can depression be helped with neck implant?

Trouble helix: The problem with DNA evidence

Kwame Kwei-Armah: On breaking theatre's glass ceiling

Spanish riot police storm polling stations

Catalan leader condemns days of state brutality

Democracy has prevailed, says Spanish PM

Spain seen as Stephen King

Spanish riot police storm polling stations

Catalan leader condemns days of state brutality

Democracy has prevailed, says Spanish PM

Spain seen as Stephen King

Spanish riot police storm polling stations

Catalan leader condemns days of state brutality

Democracy has prevailed, says Spanish PM

Spain seen as Stephen King

Spanish riot police storm polling stations

Catalan leader condemns days of state brutality

Democracy has prevailed, says Spanish PM

Spain seen as Stephen King

Trump gegen Verhandlungen mit Nordkorea

Donald Trump has expressed his opposition to any negotiations with North Korea, calling them a waste of time.

Rechtstaat Spanien

Spain is a state of law, despite the current political crisis, according to the Spanish government.

Zusammen in Deutschland

Germany is a country of unity and solidarity, where everyone has a place.

Fraktionen gegen Glaser als Parlamentspräsident

Parliamentary factions in Germany oppose Glaser's nomination as president.

Zwei Frauen in Marseille

Two women were fatally shot in Marseille, raising concerns about terrorism.

FC Bayern spielt

FC Bayern Munich is playing well in the Bundesliga, despite the current crisis.

FDW und Grine wollen

FDW and Grine are pushing for a bilateral trade agreement with the EU.

Letzter der Documenta

The last Documenta exhibition in Kassel is a landmark event in the art world.

Mittwoch im Verlag

Wednesday in the publishing industry is a busy day for many publishers.

FC Bayern spielt

FC Bayern Munich is playing well in the Bundesliga, despite the current crisis.

FDW und Grine wollen

FDW and Grine are pushing for a bilateral trade agreement with the EU.

Production suspended at 2 Sisters poultry plant

The country's largest supplier of eggs has suspended production at one of its plants.

Can depression be helped with neck implant?

A new study suggests that a neck implant might help alleviate symptoms of depression.

Trouble helix: The problem with DNA evidence

Recent advances in DNA testing have led to confusion and controversy in the legal system.

Kwame Kwei-Armah: On breaking theatre's glass ceiling

Theatre is a powerful medium for social change, and it's time to break the glass ceiling.

Spanish riot police storm polling stations

Police used force to disperse a crowd of voters in Barcelona during the referendum.

Catalan leader condemns days of state brutality

The leader of the Catalan independence movement has condemned the violence.

Democracy has prevailed, says Spanish PM

The Spanish Prime Minister has declared victory over the Catalan separatists.

Spain seen as Stephen King

Spain's current political situation has been compared to the horror stories of Stephen King.

Spanish riot police storm polling stations

Police used force to disperse a crowd of voters in Barcelona during the referendum.

Catalan leader condemns days of state brutality

The leader of the Catalan independence movement has condemned the violence.

Democracy has prevailed, says Spanish PM

The Spanish Prime Minister has declared victory over the Catalan separatists.

World's Best Designed Newspaper
European Newspaper of the Year

Het Parool *Vrij, Ongecenserd*

€3.40
MAGAZINE
2017
2017
2017
2017

Vele doden bij schietpartij in Las Vegas 2

Onderzoekers pleiten voor helmplicht voor snorfietsers 14

De beste kinderboeken van 2017 PS34

Spanje laat crisis ontsporen

Na winst voor de separatisten bij het onafhankelijkheidsreferendum dreigt Catalonië met een eenzijdige onafhankelijkheidsverklaring. Madrid zet zich schrap.

Wekonderbrenging

'Het kan allemaal nog erger worden, met demonstraties, stakingen en meer repressie'

Bureau Kellerman wint Best Designed Advertisement contest 2017 van Het Parool

DEPS-BEDDING.NL

Exclusive to Haaretz: NTI subscribers
FREE ACCESS
To NYTimes.com & Haaretz.com
03-121222
nytimes.com

Established 1919
HAARETZ ENGLISH EDITION
ISRAEL'S LEADING DAILY NEWSPAPER
www.haaretz.com

Monday, October 9, 2017 | 11th Fl., 277a, Tel Aviv 6109007

Over 760 reported injured in clashes over Catalan independence referendum

PM blasts Europe to justify 'crony bill'

Referendums bolster Catalonia's power

Religious parties refuse to fund hike in disability allowances

Germany not prosecuting 8 members of SS death squad, despite knowing their names

Lena Dunham: 'I fell in love with Yehuda Amichai's poetry'

When Jews wear burkas

Cops out to limit media coverage

Budget idea buys PM time

Follow-up reports of police brutality

Catalan referendum sparks violent scenes

Former FG advisers lobby on alcohol bill

No time for waste.

Weather

Home News

World News

Business Today

Sports Monday

Masterful performance

Dettori's day

THE IRISH TIMES

Catalan referendum sparks violent scenes

Former FG advisers lobby on alcohol bill

No time for waste.

Weather

Home News

World News

Business Today

Sports Monday

Sports Monday

Masterful performance

Dettori's day

THE IRISH TIMES

Catalan referendum sparks violent scenes

Former FG advisers lobby on alcohol bill

No time for waste.

Weather

Home News

World News

Business Today

Sports Monday

LA CROIX

Entretien avec Antoine Fleury

Catalogne, le chaos du référendum

L'impass politique est totale en Catalogne, où la police espagnole est intervenue en force hier pour empêcher la tenue d'un référendum d'indépendance interdit

Dans le mur

No time for waste.

Weather

Home News

World News

Business Today

Sports Monday

2,40€

LE FIGARO

REPORTAGE
PRÉS D'UN MOIS APRÈS IRMA, LES ENFANTS DE SAINT-MARTIN REPRENENT LE CHEMIN DE L'ÉCOLE

FIGARO SANTÉ
DES HUIT BÈBES NÉS DANS LE MONDE APRÈS UNE GREFFE D'UTÉRUS

EUROPE
La Pologne plonge dans ses éliminatoires européens

PARTI SOCIALISTE
Une armée maoïste a succédé à Cambodja

JUSTICE
Abdelkader Merah face aux crimes de son frère

FOOTBALL
Accident d'Amiens: à qui la faute?

ECONOMIE
La prognose sociale commence

DISPARITION
La mort d'Edmond Maître, l'embellissement des dirigeants de la CDT

SPECTACLES
La trépidante rentrée des comédies musicales

CHAMARILLES
Le carnet de Jacques Julliard
La chronique de Nicolas Beverz
L'analyse de Klaus Giegé («De Web»)

 LES FRANÇAIS QUI SONT EN FÊTE
 Réponses à la question de la semaine
 Que vous inspirent les élections de la Catalogne?
 50% OUI
49% NON
 TOTAL DES VOTANTS: 100,00
 Votre candidat est
 Jean-Pierre Lledo
 Le candidat est
 Jean-Pierre Lledo
 Le candidat est
 Jean-Pierre Lledo

LES violences creusent le fossé entre Madrid et la Catalogne

Le scrutin sur l'indépendance s'est déroulé dans la plus grande confusion

Le vote de dimanche a été marqué par des violences dans les rues de Madrid et de Barcelone. Les forces de l'ordre ont dû intervenir pour empêcher des affrontements entre partisans de l'indépendance et de l'unité nationale.

Macron et le gouvernement confrontés à la colère des élus locaux

Le ministre de l'Intérieur, Gérard Collomb, a été confronté à la colère des élus locaux de droite et de gauche, qui dénoncent une politique jugée trop laxiste envers les indépendantistes.

Deux jeunes femmes tuées par un terroriste à la gare de Marseille

Un attentat a eu lieu à la gare de Marseille-Marseille-Midi, où deux jeunes femmes ont été tuées et plusieurs autres blessées.

MECALUX
Systèmes de stockage automatisés

1,90€

LE SOIR

DANS LES PISCINES, LE CHLORE RESTE AU VESTIAIRE

CORTO MALTESE et la mer

9,90€

SPORTS
Un Sporting composé dans un Clasico

TENNIS
Goffin s'élève à une troisième place

CINÉMA
Némesis: le film de la semaine

LE SOIR
Plus de 100 morts, 100 blessés, 100 jours de deuil

DEMAIN LA TERRE
Région de la Catalogne: les élections

Madrid a tout perdu

Le référendum catalan s'est déroulé dans la violence: plusieurs centaines de personnes ont été blessées lors de heurts avec la police.

Le scrutin a été marqué par des affrontements entre partisans de l'indépendance et de l'unité nationale. Des centaines de personnes ont été blessées, et des milliers de personnes ont dû être évacuées.

L'ÉDITO

Jordi Rueda
Les élections de la Catalogne ont été marquées par la violence. Le gouvernement espagnol a réagi de manière ferme, mais il est évident que la situation est complexe et nécessite une approche diplomatique.

TRISTE JOURNÉE POUR LA CATALOGNE: L'ESPÈRE ET L'ÉPONDRE

Le référendum a été marqué par la violence. Les indépendantistes ont été confrontés à la force de l'ordre, ce qui a entraîné de nombreuses blessures et décès.

2,00€

Docu: l'hôpital en burn-out total

Le réanimateur Jérôme Le Main, accompagné du philosophe Guillaume Chabot, a fondé les Hospices de Saint-Louis. Un lieu, moment éphémère, refuge pour les personnes vulnérables.

Lundi politique: Le PS sur le divan

Cambadélis, qui quitte ses fonctions de premier secrétaire, se voit, est le premier des leaders socialistes à être longuement interrogé pour se confondre en excuses.

Marseille: deux jeunes femmes poignardées

La section antiterroriste du parquet a ouvert une enquête après qu'un homme a été tué et deux autres blessées à la gare Saint-Charles.

Libération

CATALOGNE

LE COUP DE FORCE

Urnes confisquées, électeurs matraqués, tirs à balles en caoutchouc... Madrid a directement réprimé le vote sur l'indépendance.

maandag 02.10.2017

DeMorgen

COMADOKTER STEVEN LAURENS
"Nee, de mens is niet de enige met een bevestigzijn"

MORGEN IN DE WINKEL
Nu AI-GELEZEN
De nieuwe Dan Brown: het wereldboek

Spanje vs. Catalonië

0-1

Geweld tegen JA-stemmers bij referendum over onafhankelijkheid kan op weinig sympathie rekenen

Spanje vs. Catalonië

De Cataloniërs hebben de onafhankelijkheidsreferendum gewonnen, maar de Spanjaarden hebben de straatjes bezet met geweld. Dit heeft geleid tot de dood van twee mensen en de verwonding van honderden anderen.

Geweld kan nu niet het antwoord zijn. Wij denken aan een politieke dialoog

De Cataloniërs hebben de onafhankelijkheidsreferendum gewonnen, maar de Spanjaarden hebben de straatjes bezet met geweld. Dit heeft geleid tot de dood van twee mensen en de verwonding van honderden anderen.

The New York Times

MONDAY, OCTOBER 2, 2017

TRUMP SQUELCHES TILKERSON'S PLAN ON NORTH KOREA

HE IS WASTING HIS TIME

Don't Bother With Talks, President Advises His Secretary of State

WASHINGTON — President Trump, advised by his top advisers, has squelched Secretary of State Rex Tillerson's plan to meet with North Korean leaders to discuss denuclearization, a move that would have been a major step toward resolving the crisis on the Korean peninsula.

The secretary of state, Mr. Tillerson, had been expected to announce the plan on Monday, but instead he was told by the president to back off. Mr. Tillerson said he would not do so.

Mr. Tillerson said he would not do so. He said he would not do so. He said he would not do so.

When KFC Came to Ghana
In Developing World, a Marker of Success: Fast Food

Accra, Ghana — When the first KFC store opened in Ghana, it was a landmark moment. It was a sign of progress, of modernization, of a country that was becoming more like the rest of the world.

Catalonia's Vote on Independence Falls Into Chaos
A TEST OF DEMOCRACY
Hands Off, as Injured as Spanish Police Seize Ballot Boxes

BARCELONA — Spain's Catalan region held a referendum on Sunday for independence, but the vote was marred by chaos and violence. Spanish police seized ballot boxes and injured several people.

Guarding Votes, Students Fortify a High School
RILEY, Kan. — In a town where a school shooting was a recent memory, students at a high school in Riley, Kan., are guarding the school during a referendum on whether to allow a new casino to be built in the town.

Sweeping Docket Awaits a Full-Strength Court
BY ANNE KURKIAN
The Supreme Court will hear more cases than ever before in the fall. The court is expected to be a full-strength court.

He Built a Magazine Empire That Shaped a Golden Age
BY PATRICIA KORNBLITH
The magazine empire of Time Inc. was built by one man. He was a visionary, a risk-taker, and a pioneer.

Democracy Rush to Renew
Young Indonesians are pushing for a new constitution. They want more power for the executive and less for the legislature.

Viruses Pay Price of Salubrious
A new study suggests that the price of being healthy is higher than we think. It's not just about the cost of medicine, but about the cost of living a healthy life.

Gap Marriage in Germany
A new law in Germany allows for same-sex marriage. It's a landmark decision for the country.

Bayhouth Support on Trial
A new study suggests that the support for the Bayhouth Act is stronger than we thought. It's a landmark decision for the country.

El Comercio

Cataluña bajo el caos

Hands Off, as Injured as Spanish Police Seize Ballot Boxes

A TEST OF DEMOCRACY

BARCELONA — Spain's Catalan region held a referendum on Sunday for independence, but the vote was marred by chaos and violence. Spanish police seized ballot boxes and injured several people.

Scrapping the 100-hour rule
The Department of Education is considering scrapping the 100-hour rule for teacher certification. This would allow more people to become teachers.

El pueblo de Madrid se prepara para el Referéndum
The people of Madrid are preparing for the referendum. They are organizing protests and rallies to show their support for the current government.

El mundo de la cultura
The world of culture is changing. New artists and movements are emerging, and old ones are being rediscovered.

El mundo de la economía
The world of the economy is facing challenges. Globalization and technological change are reshaping the way we work and live.

Tages-Anzeiger

Die unabhängige Schweizer Tageszeitung

Montag, 2. Oktober 2017

Swissmill Tower in Zürichs höchstes Sitzungszimmer

Bettwanzen Wie wird man die krabbelnde wieder los?

Tatort-Tipps So können ein SRF gute Folgen des Kulturlirms drehen.

Ewige Werte Super-Schokolade, Audiokassetten, filterlose Zigaretten.

Spaniens Polizei interveniert in Katalonien mit grosser Härte

Beim Einsatz gegen die unsinnige Unabhängigkeitsreferendum werden mehrere Hundert verletzt.

Datenleck im Bundeshaus

«Hilfswerke boten eine Art kostenlosen Führdienst nach Italien.»

Jeannine Gmelin rudert zu WM-Gold

«Katalonien: Ego und Aima sties Kallaps. Amhnania sthina Eyrpöh»

Inländerverrang auch für Flüchtlinge

«Hilfswerke boten eine Art kostenlosen Führdienst nach Italien.»

Jeannine Gmelin rudert zu WM-Gold

«Katalonien: Ego und Aima sties Kallaps. Amhnania sthina Eyrpöh»

Inländerverrang auch für Flüchtlinge

ΕΥΡΩ 1,50. ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΥΛΛΙΟΥ 36

ΣΕΥΤΕΡΑ 2 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 2017

WWW.TANEA.GR

ΔΙΑΓΟΝΙΣΜΟΣ ΓΙΑ 42 ΘΕΣΕΙΣ ΣΤΟ ΕΥΡΩΚΟΙΝΩΠΕΙΟ

ΗΤΤΑ-ΣΟΚ ΓΙΑ ΟΛΥΜΠΙΑΚΟ ΕΧΑΣΕ ΤΗΝ ΕΥΚΑΙΡΙΑ Η ΑΕΚ

«Πήσανε πολλοί από ένα σφαιρικό πρόγραμμα. Μπορεί να έχει θέσει ένας τέτοιος πολιτικός σε μια κυβέρνηση»

ΤΟ ΑΡΧΟΡΟ ΣΚΑΛΙΑ 2

ΤΑ ΝΕΑ

ΜΑΤΩΜΕΝΟ ΔΗΜΟΨΗΦΙΣΜΑ

ΚΑΤΑΛΟΝΙΑ ΞΥΛΟ ΚΑΙ ΑΙΜΑ ΣΤΙΣ ΚΑΛΠΕΣ. ΑΜΗΝΑΝΙΑ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

ΠΕΠΛΟ ΣΙΩΠΗΣ ΑΠΟ ΤΟ ΜΑΞΙΜΟΥ ΓΙΑ ΤΟΝ ΨΕΥΔΟΜΕΝΟ ΥΠΟΥΡΓΟ «ΤΟΙΣ ΜΕΤΡΗΤΟΙΣ»

Συνένοχοι στο ψέμα

ΚΟΡΥΦΑΙΟ ΣΤΑΔΙΟΣ ΚΑΙ ΒΟΥΛΕΥΤΗ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΠΟΨΕΦΗ ΚΑΜΜΕΝΟΥ ΣΤΑ «ΝΕΑ»

«Είναι επιβεβλημένο να υπάρξουν σαφείς εξηγήσεις»

ΣΚΑΛΙΑ 10-11

ΕΝΦΙΑ ΧΩΡΙΣ ΑΝΑΣΑ

ΘΑ ΠΛΗΡΩΝΟΥΜΕ ΕΩΣ ΤΟΝ ΙΟΥΛΙΟ ΤΟΥ 2018!

ΣΚΑΛΙΑ 5

MONDAY 2 OCTOBER 2017

WWW.INDEPENDENT.CO.UK

Matthew Norman Gillian Keegan **Simon Calder** **May Bulman**
 May's birthday went My conference time Why another airline A fresh horror for with a swing, eh? yesterday Ms May's Brexit plans at is now on the brink young refugees

Catalonia in crisis

Hundreds of people were injured on a day of violent confrontation as the region voted on independence

'Nobody's unsackable': Boris told to get in line

JOE WATTS
POLITICAL EDITOR

Boris Johnson is facing a backlash over his hardline Brexit stance from cabinet ministers and other senior Conservatives, warning that "nobody is unsackable".

The Foreign Secretary, who made a high-profile entrance to the conference yesterday, has been criticised for his "destabilising" effect amid calls for unity and a stop to his frequent edicts on EU negotiations. One senior cabinet minister told *The Independent* it "needs to stop" after Mr Johnson again publicly demanded changes to his frequent edicts on EU negotiations. One senior cabinet minister told *The Independent* it "needs to stop" after Mr Johnson again publicly demanded changes to his frequent edicts on EU negotiations.

EL FILM DEL DOMINGO - SPINNING GIÀ ALL'AGENZIA LA "CINA ELEGANTE" **IL TIRRENO** 140 ANNI **LIVORNO** 2 OTTOBRE 2017

Livorno super, vittoria batticuore

Catalogna, sangue sul voto

La polizia irrompe nei seggi, oltre 800 feriti. Il Sì all'indipendenza al 90 per cento

UNA SEQUENZA DI ERRORI RECIPROCI

STAMANI L'ULTIMO ABBRACCIO
Muore davanti agli amici
Lutto a Colline: aveva 50 anni, stroncata da un infarto

COMPRO ORO
CASSA ORO
ACCERTAMENTO SUCCESSO
SOSTITUZIONE
LIVORNO
LIVORNO, 1.000 GIOIELLI
28.000 DA 2015

The Washington Post

Washington Post in Distribution MONDAY, OCTOBER 2, 2017 \$1

President contradicts Tillerson on N. Korea

Latest gut-down reveals doubts about longevity in job as secretary of state

BY KAREN DEVLIN

President Trump, not for the first time, publicly contradicted his chief diplomat on a major foreign policy issue Monday, saying he would not meet with North Korean leader Kim Jong Un, despite Tillerson's earlier promise to do so.

Illicit cargo exposes N. Korea's arms trade

Weapons 'surprise buyer' reflects the difficulty of curbing Kim Jong Un

BY JAMES WANKER

Last August, a secret message was passed from Washington to Seoul, asking it to "keep the door open" to a meeting with North Korean leader Kim Jong Un.

Crucial term for top court kicks off

CASES ON PRIVACY, VOTING, GAY RIGHTS

Many eyes on newest justice, Gorsuch

BY ROBERT BAKER

The Supreme Court begins its new term Monday with a schedule of cases that includes a number of high-profile cases involving rights, religious liberty, executive power, and privacy in an increasingly digital world.

In Catalonia, a chaotic yes

Amid police violence, warnings from Madrid, a disputed referendum backs independence from Spain

BY WILLIAM BROWN

Overlaid on the results of a referendum on whether Catalonia should remain part of Spain, the vote was marred by violence and chaos.

A mountain of worry in Puerto Rico

Assailed over Maria relief, Trump stays his course

BY NANCY SCHEIDT AND ANDREW B. HERSHMAN

ST. PETERSBURG, Fla. — The day after Hurricane Maria, a 45-year-old retired police officer who had been working in the path of the storm in Puerto Rico, was looking for his family.

Assailed over Maria relief, Trump stays his course

Assailed over Maria relief, Trump stays his course

BY JERRY COOPER

There's a plan being hatched in the White House to help Puerto Rico recover from the devastation of Hurricane Maria.

IN THE NEWS

THE NATION
A new law in Michigan will allow a person to sue a doctor for malpractice if the doctor is not a member of the state medical board.

THE WORLD
A new law in Michigan will allow a person to sue a doctor for malpractice if the doctor is not a member of the state medical board.

THE WEEK AHEAD
The President will visit the White House to meet with the heads of the major news networks.

MONDAY
The President will visit the White House to meet with the heads of the major news networks.

TUESDAY
The President will visit the White House to meet with the heads of the major news networks.

WEDNESDAY
The President will visit the White House to meet with the heads of the major news networks.

THURSDAY
The President will visit the White House to meet with the heads of the major news networks.

FRIDAY
The President will visit the White House to meet with the heads of the major news networks.

STYLE
All in the Family: A new book by the author of 'The Daylight Marriage'.

Super chief
The new chief of the FBI is expected to be announced soon.

Don't Fret
A new book by the author of 'The Daylight Marriage'.

ANNEX III

Cronograma

A partir del dossier del diari Ara "El relat visual de l'1-O Dossier d'uns dies històrics". A continuació es llisten els fets clau des de l'aprovació de la Llei del referèndum el 6 de setembre fins a la proclamació de la República el 27 d'octubre.

2017

6 de setembre

El Parlament aprova la Llei del referèndum després de 12 hores de debat.

7 de setembre

El Parlament dóna llum verda a la Llei de transitorietat jurídica.

9 de setembre

La Guàrdia Civil escorcolla la redacció d'El Vallenc' per col·laboració en l'1 d'octubre.

11 de setembre

Una Diada del Sí massiva. Un milió de persones participen en la manifestació, segons la Guàrdia Urbana.

12 de setembre

El fiscal superior de Catalunya ordena a Trapero que els Mossos busquin urnes i material del referèndum.

13 de setembre

La Guàrdia Civil tanca la web www.referendum.cat.

El fiscal general cita a declarar 712 alcaldes per haver dit que col·laboraran en l'1-O.

14 de setembre

Acte d'inici de la campanya pel 'sí' a les 20.00 h a la Tarraco Arena de Tarragona.

15 de setembre

Protestes per la vigilància i l'escorcoll de la Guàrdia Civil a cinc impremtes a Barcelona, Sant Feliu de Llobregat, l'Hospitalet de Llobregat i Badalona. Es confisquen 100.000 cartells de propaganda de l'1-O.

16 de setembre

Acte multitudinari, a la plaça de Sant Jaume de Barcelona, de suport als alcaldes investigats per la fiscalia per cedir locals municipals per al referèndum de l'1-O.

17 de setembre

'Catalans, Madrid us estima'. L'acte pro referèndum es desborda a la capital espanyola.

18 de setembre

Hisenda intervé les targetes de crèdit dels alts càrrecs del Govern. Si qualsevol conseller o algun altre càrrec de l'executiu vol fer un pagament amb la seva targeta del Govern haurà d'acompanyar-lo d'un certificat de la Intervenció General de l'Estat.

19 de setembre

La Guàrdia Civil requisa a l'empresa Unipost de Terrassa 45.000 notificacions destinades a les meses electorals.

20 de setembre

La Guàrdia Civil deté 15 persones relacionades amb el referèndum i la creació d'estructures d'estat i escorcolla vuit edificis del Govern. La ciutadania respon amb mobilitzacions massives, que es concentren sobretot davant la seu d'Economia, fins ben entrada la matinada.

Arriben 3 creuers llogats pel ministeri de l'Interior per allotjar uns 5.000 agents de la Guàrdia Civil i la Policia Nacional.

La Puerta del Sol de Madrid es bolca en suport a l'1-O: "Votarem!".

21 de setembre

La Generalitat activa la web per consultar els col·legis electorals.

22 de setembre

Després d'estar-se 55 hores detinguts, el secretari general de la Vicepresidència, Josep Maria Jové, i cinc arrestats en el macrooperatiu de dimecres 20 de setembre contra l'1-O queden lliures amb càrrecs, entre els quals no hi ha el delictes de sedició.

23 de setembre

L'Estat obre el pols pel control dels Mossos a una setmana de l'1-O. Forn i Trapero es neguen a acceptar la intervenció de la policia catalana, que el govern espanyol vol aplicar mitjançant una llei de fa més de trenta anys.

24 de setembre

La repressió converteix la campanya en un clam democràtic. L'ANC i Òmnium van repartir un milió de paperetes i van animar a enganxar cartells amb els missatges "Democràcia" i "Votem per ser lliures".

25 de setembre

La Guàrdia Civil bloqueja la web de l'Assemblea.

28 de setembre

Els Bombers de la Generalitat de Catalunya despleguen una pancarta amb el lema 'Love democracy' a la façana del Museu d'Història de Catalunya, al Palau de Mar de Barcelona.

29 de setembre

Centenars de tractors es mobilitzen arreu del país a favor de l'1-O.

Presentació pública del model d'urna de l'1-O.

El sobiranisme es conjura en un últim acte massiu de final de campanya a l'avinguda de Maria Cristina.

30 de setembre

La ciutadania converteix la jornada de reflexió en una defensa lúdica dels punts de votació per garantir que l'endemà a les 9 del matí es pugui començar a votar.

La Guàrdia Civil entra al Centre de Telecomunicacions i Tecnologies de la Informació (CTTI) amb la missió de bloquejar el cens de l'1-O.

1 d'octubre

Referèndum

El govern fa el que havia promès: obrir col·legis electorals perquè pugui votar tothom, sota un cens universal i amb una repressió policial violenta com a resposta de l'Estat espanyol. El 'sí' guanya amb més de 2 milions de vots, el 90,18% del total, i el 'no' es queda amb un 7,83% (176.000 vots), amb una participació que, tot i les dificultats, s'enfila al 43,03%.

Davant de la possibilitat que es bloquegin alguns dels punts de votació, el Govern troba una alternativa per evitar que hi hagi ciutadans que es quedin sense poder exercir el seu dret de vot: el cens universal. Així doncs, els ciutadans poden votar en qualsevol dels col·legis oberts, encara que no sigui el que tenen assignat.

La repressió policial causa 844 ferits, un dels quals lesionat en un ull per una pilota de goma, prohibides pel Parlament de Catalunya, i els Mossos d'Esquadra ja no les utilitzen. Per demarcacions, el SEM informa que hi ha 335 persones afectades a Barcelona (294 a la capital catalana), 249 a Girona, 111 a Lleida, 55 a les Terres de l'Ebre, 46 a la Catalunya Central, 27 a Tarragona i una a l'Alt Pirineu i Aran.

2 d'octubre

Manifestació d'estudiants i ciutadans en contra de les càrregues policials de l'1 d'octubre.

3 d'octubre

Mobilització sense precedents contra la violència de l'Estat amb una manifestació massiva i una vaga general contra la repressió policial de l'1-O. Des de primera hora del matí fins al vespre per tota la geografia de Catalunya es desplega un manifestòdrom gegant en què conflueixen

diverses protestes en una. El lema 'Els carrers seran sempre nostres' es va fer realitat.

Felip VI aplatja el camí a Rajoy per a l'aplicació del 155 i obvia el diàleg en un missatge institucional en el qual no menciona la violència policial i acusa el Govern de "deslleial".

4 d'octubre

El major dels Mossos d'Esquadra, Josep Lluís Trapero; el president de l'ANC, Jordi Sànchez, i el d'Òmnium Cultural, Jordi Cuixart, citats per l'Audiència Nacional per un delictes de sedició per les mobilitzacions del 20 de setembre.

5 d'octubre

Rajoy aprova un decret que facilita la fuga d'empreses. Les primeres a fer-ho són CaixaBank i BancSabadell, que traslladen la seva seu social fora de Catalunya.

8 d'octubre

L'unionisme desembarca a Barcelona amb 350.000 manifestants segons la Guàrdia Urbana, 950.000 segons l'organització. "Som la majoria silenciosa", és el clam que es repeteix entre els manifestants que desfilen per la Via Laietana equipats amb banderes espanyoles, alguna senyera i pancartes contra el diàleg i a favor de l'aplicació de l'article 155 de la Constitució. Els crits de "Puigdemont, a la presó", "Catalunya és Espanya", "Yo soy español" i "TV3 manipuladora" són els que s'escolten més a la marxa. Entre els que s'han mobilitzat hi ha catalans i gent arribada d'arreu de l'Estat desplaçada expressament per recordar als independentistes que "Catalunya és Espanya".

10 d'octubre

El president Carles Puigdemont posa en pausa la DUI per obrir una última porta al diàleg. Doble missatge de Puigdemont. D'una banda, fer-se seu el mandat sorgit de les urnes de l'1-O de fer de Catalunya un estat independent en forma de república. De l'altra, posar en suspens la declaració d'independència, prèviament signada, per fer una última oferta de diàleg a l'Estat i reclamar a la comunitat internacional que s'hi impliqui a fons.

11 d'octubre

Rajoy activa el 155 i es nega a la mediació pel referèndum. A més, requereix al Govern que aclareixi si ha declarat la independència abans d'intervenir l'autonomia.

13 d'octubre

Albiol apunta a la intervenció d'Ensenyament i dels Mossos. L'aplicació de l'article 155 de la Constitució podria suposar la tutela dels Mossos

d'Esquadra i de la conselleria d'Ensenyament, dues de les competències del Govern més assenyalades per l'unionisme.

16 d'octubre

Presos polítics. El dia que el president de la Generalitat reitera la porta oberta al diàleg en la resposta al requeriment fet per la Moncloa, l'Audiència decreta presó incondicional sense fiança per a Jordi Cuixart, president d'Òmnium Cultural, i Jordi Sànchez, president de l'ANC, pel delictes de sedició. La magistrada situa Sànchez i Cuixart com els principals instigadors de la mobilització davant la seu d'Economia que, al seu parer, va dificultar que la Guàrdia Civil pogués abandonar el lloc. D'altra banda, la jutge denega al fiscal l'empresonament de Josep Lluís Trapero però li retira el passaport.

17 d'octubre

Clam arreu de Catalunya per la llibertat de Jordi Sànchez i Jordi Cuixart. Milers de persones van fer, primer, una aturada a les dotze del migdia davant dels seus centres de treball, i a les vuit del vespre van omplir les places de les capitals. Fins a 200.000 persones converteixen l'avinguda Diagonal en un mar d'espelmes per exigir la llibertat dels líders de les entitats.

21 d'octubre

Aprovació de la petició d'intervenció de l'autogovern català a l'empara de l'article 155 de la Constitució. Rajoy liquida l'autogovern i s'atorga el poder absolut a Catalunya. Cessarà Puigdemont i els consellers amb un 155 que li permet anul·lar i intervenir 'sine die' el Parlament. L'acord del consell de ministres per aplicar l'article 155 suposa una intervenció total de la Generalitat: cessament de Puigdemont, destitució del Govern, sessions de control traspassades al Senat, eleccions anticipades, Mossos d'Esquadra intervinguts, control total dels mitjans públics, diners públics intervinguts i el control ferri de les telecomunicacions i webs. Amb tot això, si els funcionaris no acaten l'acord, s'enfrontaran a responsabilitats penals.

Puigdemont convoca el Parlament contra el 155. El president acusa Mariano Rajoy de perpetrar el pitjor atac contra les institucions des de Franco.

Núria Parlon, alcaldessa de Santa Coloma de Gramenet, dimiteix de l'executiva del PSOE i inicia una revolta amb destacats alcaldes del PSC perquè Miquel Iceta no avali la suspensió de l'autonomia.

450.000 persones inunden el centre de Barcelona en una protesta que, amb el reclam de la llibertat de Jordi Cuixart i Jordi Sànchez de teló de fons, ha sigut la primera resposta a l'atac a l'autogovern.

22 d'octubre

Nova divisió interna dins del PSC. Al voltant d'una trentena d'alcaldes del partit, en contra de l'aval de la direcció a l'Estat.

23 d'octubre

Puigdemont vol fer un últim gest de diàleg al Senat. El cap de l'executiu s'inclina per anar a la cambra alta i estudia fer-ho acompanyat d'alcaldes. Els mitjans públics catalans signen un manifest afirmant que no acataran cap intervenció de l'article 155. D'altra banda, els treballadors de RTVE se solidaritzen amb un manifest en contra de la possible intervenció.

25 d'octubre

Puigdemont rebutja debatre al Senat el 155 pel nul marge perquè no s'apliqui. La determinació del PP per aplicar el 155 a Catalunya sigui quin sigui l'escenari que s'obri en el ple del Parlament fa que el president de la Generalitat, Carles Puigdemont, renunciï a exposar al Senat els arguments a favor de la no intervenció de l'autonomia i a encarar un debat amb un membre del govern espanyol.

Màxima tensió al Govern per consensuar la fórmula de la DUI. Reunió de tota la cúpula del Govern fins a altes hores de la nit per decidir DUI i/o eleccions. Els mitjans públics es conjuren contra la intervenció de l'Estat. Roda de premsa de la Corporació de Mitjans Audiovisuals de Catalunya rodejats d'uns 40 periodistes nacionals i internacionals.

26 d'octubre

Puigdemont: *"Ningú no podrà dir que no he intentat el diàleg"*

- El president Carles Puigdemont convoca els mitjans de comunicació a les 13.30 h per fer una compareixença i explicar la intenció de dissoldre el Parlament i convocar eleccions el 20 de desembre.

-Carles Puigdemont suspèn la compareixença i el Govern no és dissolt.
-Puigdemont compareix al Palau, finalment, a les 17 h, amb un guió totalment canviat. Descarta eleccions per falta de garanties democràtiques i deixa en el Parlament la resposta en contra de l'article 155.

Santi Vila, conseller d'Empresa, dimiteix en assumir el fracàs del seu intent de pacte amb Madrid.

27 d'octubre

Proclamació de la República Catalana A les 15.29 h el Parlament de Catalunya mitjançant votació secreta aprova l'aixecament de la suspensió de llei de transitorietat per 70 vots a favor, 2 abstencions i 10 en contra. Catalunya és, des del 27 d'octubre de 2017, una República Catalana constituïda com a estat independent i sobirà. La resposta del govern espanyol arriba minuts després de la proclamació. Amb l'aprovació de l'article 155, Rajoy dissol el Parlament, convoca eleccions autonòmiques per al 21 de desembre i cessa tot el Govern, començant per Puigdemont, i de fins a 140 alts càrrecs.